Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo pro místní rozvoj

Mikroanalýza

Hostomice

Alžběta Petrův

Září, 2026

Dokument vznikl v rámci realizace projektu „Systematická koordinace sociálního začleňování“, reg. číslo CZ.03.02.02/00/22_004/0005318. Projekt je spolufinancovaný z ESF ČR prostřednictvím OPZ+.

Terénní šetření realizovala: Alžběta Petrův

Na formulaci doporučení se podíleli: Petr Charvát, Hana Vališová

Kontakt:

Alžběta Petrův, Oddělení soudržnosti a implementace bydlení (Alzbeta.Petruv@mmr.gov.cz)
Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah

Manažerské shrnutí **6**
1. Kontext a cíle **7**
1.1 Cílová skupina sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob 7
1.2 Metodologické aspekty 8
1.3 Standardy výzkumné práce ORBaS 8
2. Sociodemografická charakteristika **9**
2.1 Vzdělanostní struktura 9
2.2 Struktura rodinných domácností 10
2.3 Popis sociálního vyloučení 11
3. Bydlení **12**
4. Výplaty sociálních dávek **13**
4.1 Příspěvek na bydlení 13
4.2 Příspěvek na živobytí 15
4.3 Doplatek na bydlení 16
4.4 Mimořádná okamžitá pomoc 17
4.5 Příspěvek na péči 18
4.6 Přídavek na dítě 19
5. Zadluženost **20**
5.1 Osobní bankroty 22
6 Dlouhodobá nezaměstnanost **23**
7. Vzdělávání **25**
8. Sociální služby **27**
8.1 Dostupnost služeb a volnočasových aktivit 28
9. Participace **28**
10. Tematicky zaměřená kapitola – děti ohrožené sociálním vyloučením **29**
10.1 Veřejný prostor 29
10.2 Bariéry využívání služeb a aktivit 29
10.3 Připravenost místních aktérů zapojit se 30
4. Doporučení **30**
11.1 Trávení volného času 30
11.2 Veřejný prostor 30
11.3 Snižování identifikovaných bariér 31
11.4 Koordinace a řízení 31
Seznam literatury **33**

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled respondentek a realizovaných rozhovorů v rámci výzkumu 8
Tabulka 2 Rodinné domácnosti podle typu v Hostomicích v roce 2021 11
Tabulka 3 Struktura vlastnictví bytů v Hostomicích vs. admin. jednotky, rok 2021 13
Tabulka 4 Celkový počet domácností pobírajících PnB (2016–2025) 13
Tabulka 5 Vyplacené příspěvky na bydlení v průměrném měsíci: počet domácností a SPO – nezaopatřené děti a osoby 65+ 14
Tabulka 6 Počet vyplacených PnŽ v průměrném měsíci daného roku 15
Tabulka 7 Počet nezaopatřených dětí v okruzích SPO, do kterých byl vyplacen PnŽ za měsíc 15
Tabulka 8 Počty SPO v domácnostech pobírajících PnŽ podle typu bydlení 16
Tabulka 9 Počty SPO v domácnostech pobírajících DnB podle typu bydlení 17
Tabulka 10 Počet a částka vyplacených MOP dle typu 18
Tabulka 11 Vývoj počtu PnD k průměrnému měsíci 19
Tabulka 12 Počet a částka vyplacených PnD v daném čtvrtletí 20
Tabulka 13 Počet osob v exekuci podle věku 21
Tabulka 14 Přehled ZŠ Čestmíra Císaře 2025/2026 26
Tabulka 15 Neprospěch a neomluvená absence podle ročníků, školní rok 2025/2026 26
Tabulka 16 Dostupnost služeb a volnočasových aktivit pro děti z Hostomic 28

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel obce dle věkových skupin 9
Graf 2 Struktura obyvatel ve věku 15+ let podle vzdělání 10
Graf 3 Vývoj Indexu sociálního vyloučení v obci ve srovnání s SO ORP a krajem 11
Graf 4 Vývoj počtu bodů v dimenzích Indexu sociálního vyloučení v Hostomicích 12
Graf 5 Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku 14
Graf 6 Podíl příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku 17
Graf 7 Vývoj podílu PnP 19
Graf 8 Vývoj počtu vyplacených PnD na 100 obyvatel 20
Graf 9 Vývoj počtu exekucí 21
Graf 10 Vývoj počtu osob v exekuci a oddlužení 22
Graf 11 Vývoj počtu osob v osobním bankrotu obce dle věkových skupin 23
Graf 12 Vývoj celkové nezaměstnanosti (v %) 24
Graf 13 Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (v %) 25
Graf 14 Vývoj počtu předčasných odchodů ze ZŠ 27

Seznam zkratek

1Q–4Q – 1. až 4. čtvrtletí daného roku

CS – cílová skupina

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ČŠI – Česká školní inspekce

DDM – dům dětí a mládeže

DnB – doplatek na bydlení

EK ČR – Exekutorská komora České republiky

MAP – místní akční plán rozvoje vzdělávání

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MOP – mimořádná okamžitá pomoc (typy MOPD, MOPN, MOPS, MOPU, MOPV a MOPZ viz poznámka k tabulce 10)

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OP JAK – Operační program Jan Amos Komenský

ORBaS – Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR ČR

ORP – obec s rozšířenou působností

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

PnB – příspěvek na bydlení

PnD – přídavek na dítě

PnP – příspěvek na péči

PnŽ – příspěvek na živobytí

SAS – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

SPO – společně posuzované osoby

SVL – sociálně vyloučená lokalita

SVP – speciální vzdělávací potřeby

UJEP – Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

ÚP ČR – Úřad práce České republiky

VD – veřejná doprava

z. s. – zapsaný spolek

ZŠ – základní škola

ZUŠ – základní umělecká škola

Manažerské shrnutí

Mikroanalýza obce Hostomice se zaměřuje na děti a mládež ve věku 6–18 let ohrožené sociálním vyloučením (dále jen cílová skupina, CS), zejména na děti z nízkopříjmových domácností pobírajících dávky sociální podpory, děti se speciálními vzdělávacími potřebami vyplývajícími ze sociálního znevýhodnění a dospívající ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání. Podle odhadu školy jde o zhruba 40–50 dětí žijících přímo v Hostomicích. Jejím cílem je podpora v oblasti prevence rizikového chování mládeže ohrožené sociálním vyloučením a posouzení dostupných kapacit pro trávení volného času.

Analýza vznikla kombinací kvantitativních dat (Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce ČR, Exekutorská komora ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR), konzultací s vedením obce a rozhovorů s pracovnicemi školy a Rodinného centra pro malé i velké Hostík, které provozuje spolek Host. pro NelhoStejnost, z. s. (dále jen Hostík). Cílem mikroanalýzy bylo poskytnout Hostomicím podklad pro plánování služeb a opatření pro rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením. Pohled samotných dětí se zachytit nepodařilo.

Hostomice jsou malou obcí ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) Bílina s přibližně 1 200 obyvateli a mírně klesajícím počtem obyvatel (o 3,7 % mezi lety 2016 a 2025). Populace stárne a počet dětí ve věku 0–14 let mírně klesá (z 211 v roce 2016 na 192 v roce 2025). Obec se řadí mezi obce se střední mírou sociálního vyloučení. Index sociálního vyloučení se v letech 2016–2024 pohyboval mezi 13 a 21 body, s maximem v roce 2022 a poklesem na 13 bodů v roce 2024, kdy byla hodnota obce o více než 5 bodů nižší než v SO ORP Bílina. Dlouhodobě stabilní zátěž představují exekuce a příspěvek na bydlení. Výkyvy indexu nejvíce ovlivňují předčasné odchody ze vzdělávání.

Vzdělanostní struktura obyvatel je výrazně nepříznivá. Podíl osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním (27 % v roce 2021) je vyšší než v SO ORP Bílina, v kraji i v ČR, zatímco osob s vyšším odborným či vysokoškolským vzděláním jsou jen 4 %.

Data o dávkách státní sociální podpory ukazují na trvale přítomnou skupinu příjmově zranitelných domácností s dětmi. Relativní čerpání přídavku na dítě je dlouhodobě nadprůměrné (7,3–7,9 dávky na 100 obyvatel oproti 3,5–5,5 v kraji a 2,0–3,6 v ČR). Počet domácností pobírajících příspěvek na bydlení se mezi lety 2020 a 2025 téměř zdvojnásobil (ze 41 na 77) a žije v nich dlouhodobě 53–68 nezaopatřených dětí. Růst ale netáhnou primárně rodiny s dětmi. Příspěvek na živobytí čerpá menší počet domácností, mezi nimi trvale i rodiny s dětmi (8–23 dětí do 15 let ve čtvrtletí). Mimořádná okamžitá pomoc na činnost nezaopatřeného dítěte nebyla v letech 2016–2025 vyplacena ani jednou.

Nezaměstnanost dosáhla v roce 2024 8,9 %, nejvíce od roku 2016, a po většinu sledovaného období je vyšší než v SO ORP Bílina, kraji i ČR. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 a více měsíců) se drží kolem 2,3 %, tedy výrazně nad úrovní let 2018–2019.

V exekuci bylo v letech 2023–2025 stabilně kolem 240 osob (ve 3. čtvrtletí 2026 224). Jde převážně o osoby v produktivním věku, tedy potenciálně rodiče. Počet exekucí od roku 2021 klesá (z 1 717 na 1 331 v roce 2025). Počet mladých lidí ve věku 15–29 let v exekuci mírně vzrostl (ze 40 v roce 2023 na 48 v roce 2025) a v roce 2026 na rozdíl od skupiny 30–64 let výrazněji neklesá. Mírně přibývá i mladých lidí v oddlužení.

Jediná základní škola v obci (227 žáků/žákyň ve školním roce 2025/2026) pracuje s vysokým podílem žactva se speciálními vzdělávacími potřebami (30 %, z toho 11 dětí z důvodu odlišného kulturního prostředí či jiných životních podmínek). Předčasné odchody ze základního vzdělávání se opakují každý rok a jsou zároveň nejvíce kolísající složkou indexu. Škola má školní poradenské pracoviště, záškoláctví řeší ve spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a rodinám s nízkými příjmy vychází vstříc (odpuštění úplaty za družinu, bezplatný školní klub, splátky). S rostoucím věkem se však velká část dětí z cílové skupiny aktivitám na půdě školy vyhýbá.

V obci se aktuálně nenachází žádná registrovaná sociální služba. S cílovou skupinou lze spojit pouze rodinné centrum Hostík, která v obci dlouhodobě realizuje komunitní aktivity pro rodiny s dětmi. V obci zároveň chybí místa pro trávení volného času (školní hřiště je pro veřejnost uzavřeno) a nabídka pro dospívající dívky se jeví jako nedostatečná. Mezi dětmi z CS a existující nabídkou tak chybí prostředník – osoba a místo v obci, které by je k nabídce přivedly.

1. Kontext a cíle

Dokument prostřednictvím analýzy administrativních dat a kvalitativního šetření popisuje současnou situaci sociálního vyloučení v obci Hostomice se zaměřením na děti a mládež. Cílem analýzy je poskytnout podklad pro činnost lokálního konzultanta, expertů odborných témat a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování v obci. Tematické zaměření mikroanalýzy bylo v konzultaci mezi představiteli obce a lokálním konzultantem definováno jako podpora v oblasti prevence rizikového chování mládeže ohrožené sociálním vyloučením. Dohoda jej rozpracovává do dvou oblastí: (1) podpora při mapování situace v oblasti prevence rizikového chování mládeže, poskytnutí datového a informačního servisu a zprostředkování dobré praxe v návaznosti na zjištěné skutečnosti a (2) posouzení dostupných kapacit pro oblast trávení volného času.

1.1 Cílová skupina sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se však v jednotlivých lokalitách nemusí vyskytovat se stejnou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení jsou materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukují.

Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

1.2 Metodologické aspekty

V analýze byly využity kvantitativní metody, především byla analyzována dostupná administrativní data. Další z metod, uplatněných v předkládané zprávě, byl i tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá v analýze dat získaných od institucionálních aktérů a zpracování informací z relevantních výzkumných výstupů i strategických dokumentů (inspekční zpráva České školní inspekce – dále jen ČŠI, Strategický rámec místního akčního plánu rozvoje vzdělávání – dále jen MAP – pro území obce s rozšířenou působností (ORP) Bílina, výroční zpráva školy, informace poskytovatelů služeb, jízdní řády). Číselné údaje byly získány a zpracovány v agregované podobě tak, aby byla zachována ochrana osobních údajů dotčených osob. Pro zpracování specifikovaného tématu byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru.

Kvalitativní část zahrnovala konzultaci s vedením obce. V září 2026 proběhly dva polostrukturované rozhovory: skupinový rozhovor s pracovnicemi ZŠ a rozhovor se sociální pracovnicí s CS.

Součástí plánovaného šetření bylo také anonymní dotazníkové šetření mezi dětmi, distribuované prostřednictvím školy a zmíněné organizace. Šetření nebylo realizováno, protože škola vyjádřila obavy, že by účast vybraných dětí mohla být rodiči vnímána jako jejich označování a vést ke stigmatizaci a od klientů a klientek Hostíku se nepodařilo získat žádné odpovědi. Kvalitativní část proto zachycuje perspektivu dospělých aktérů, nikoli samotných dětí a jejich rodičů. Vzhledem k nízkému počtu rozhovorů mají zjištění orientační charakter.

Tabulka 1 Přehled respondentek a realizovaných rozhovorů v rámci výzkumu

instituce	počet rozhovorů (polo/strukturovaný, hloubkový, skupinový...)	počet respondentů
ZŠ	1 skupinový	3
Host Pro NelHostejnost z.s.	1 polostrukturovaný	1
CELKEM		4
		z toho 0 Romů[1]

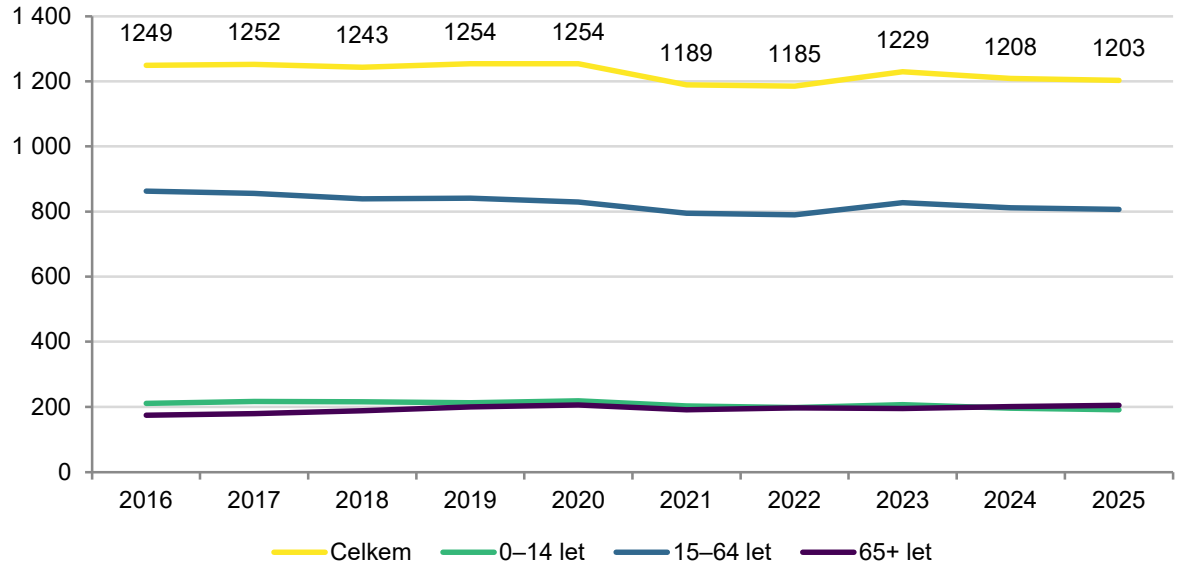
1.3 Standardy výzkumné práce ORBaS

Výzkumníci Odboru rozvoje bydlení a soudržnosti (dále jen ORBaS) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Při své práci se výzkumníci ORBaS řídí i Etickým kodexem výzkumníků ORBaS, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu.

2. Sociodemografická charakteristika

Obec Hostomice se nachází v Ústeckém kraji v SO ORP Bílina. Počet obyvatel Hostomic se v letech 2016–2025 vyznačuje klesajícím trendem (graf 1). V roce 2016 zde žilo 1 249 obyvatel, zatímco v roce 2025 1 203, což představuje pokles o 3,7 %. Nejnižší počet obyvatel byl zaznamenán v roce 2022 (1 185 osob). Pokles počtu obyvatel mezi lety 2020 a 2021 je dán metodikou Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), respektive technickou korekcí, která následuje po provedení sčítání lidu. Naproti tomu nárůst počtu obyvatel mezi lety 2022 a 2023 byl pravděpodobně způsoben vynucenou migrací ukrajinských občanů po začátku války na Ukrajině.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel obce dle věkových skupin

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování
Pozn.: stav k 31. 12. daného roku

Obyvatelstvo obce ve sledovaném období demograficky stárne, projevuje se to však jinak než v případě plošného úbytku dětí: počet obyvatel ve věku 65 a více let mezi lety 2016 a 2025 vzrostl o 30 (ze 175 na 205), zatímco počet dětí ve věku 0–14 let mírně poklesl (z 211 na 192). Zatímco na počátku období dětská složka zřetelně převyšovala složku seniorskou, kolem roku 2022 se obě skupiny vyrovnaly a na konci období již počet seniorů a seniorek mírně převyšuje počet dětí (205 oproti 192).

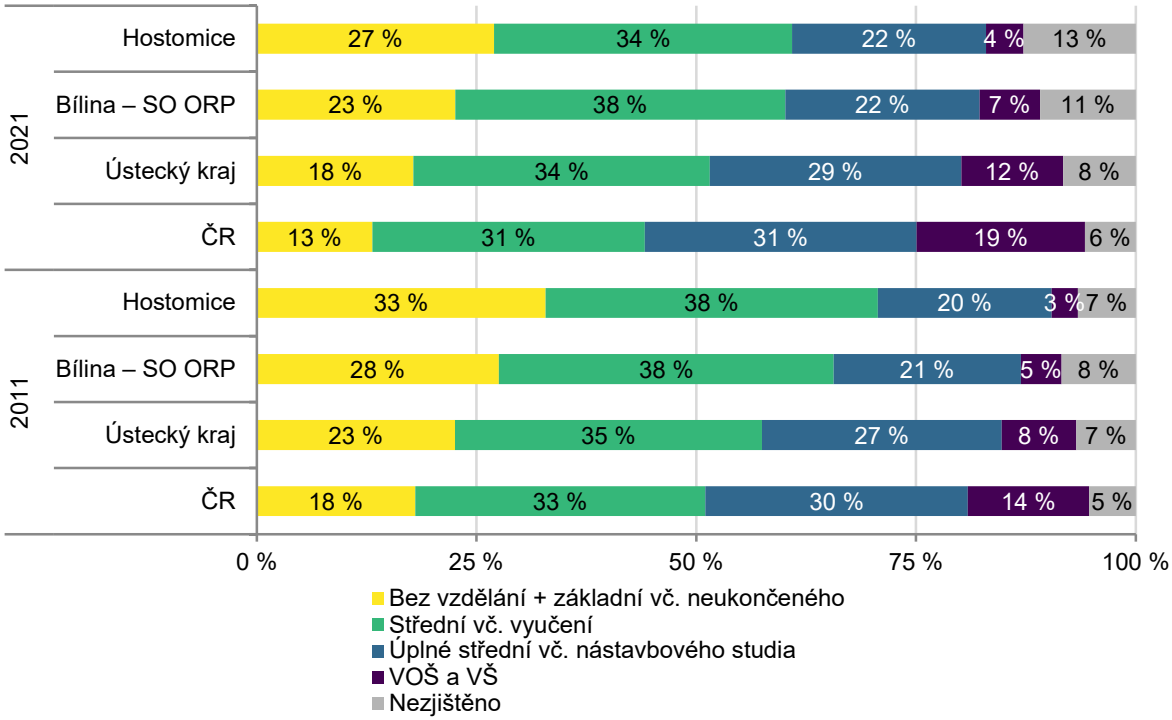
2.1 Vzdělanostní struktura

Údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů (dále jen SLDB) z let 2011 a 2021 ukazují (graf 2), že v Hostomicích se obecný posun směrem k vyšším úrovním vzdělání projevuje jen slabě. Konkrétně se podíl osob s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním zvýšil ze 3 % na 4 %, což v relativním srovnání představuje nárůst přibližně o třetinu, v absolutním vyjádření však jde o změnu v řádu 1 p.b. Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob přitom v Hostomicích dlouhodobě výrazně zaostává za českým průměrem (19 %) a je nižší i ve srovnání s Ústeckým krajem (12 %) a SO ORP Bílina (7 %).

Nejvýrazněji naopak stoupla kategorie „nezjištěno“, a to ze 7 % na 13 %. To může na jedné straně indikovat nekvalitní či nespolehlivá data, na straně druhé může vyšší podíl nezjištěných údajů naznačovat vyšší zastoupení sociálně znevýhodněného obyvatelstva bydlícího v obci, u něhož tato data nemusí být dobře dostupná. Jde o hypotézu, kterou by bylo vhodné ověřit přímo v lokalitě.

Podíl osob bez vzdělání a se základním vzděláním (včetně neukončeného) se snížil z 33 % v roce 2011 na 27 % v roce 2021. Přesto zůstává tato skupina v Hostomicích nejsilněji zastoupena ze všech srovnávaných územních celků — je vyšší než v SO ORP Bílina (23 %), v Ústeckém kraji (18 %) i v celé ČR (13 %). Podíl osob se středním vzděláním bez maturity (vyučení) mírně klesl (z 38 % na 34 %) a podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou (vč. nástavby) mírně vzrostl (z 20 % na 22 %). Současně platí, že podíl osob s maturitou zůstává pod krajským (29 %) i celostátním (31 %) průměrem a na úrovni SO ORP Bílina (22 %), zatímco podíl vyučených se pohybuje mírně nad celostátním průměrem (31 %) a na úrovni kraje (34 %).

Graf 2 Struktura obyvatel ve věku 15+ let podle vzdělání

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, 2021, vlastní zpracování

Vzdělanostní struktura Hostomic, s nadprůměrným podílem osob pouze se základním vzděláním a podprůměrným zastoupením maturitního a vysokoškolského vzdělání, není z hlediska sociální situace obce bez významu. Výzkum Odboru rozvoje bydlení a soudržnosti[1] upozorňuje, že předčasné odchody ze vzdělávání mají měřitelné finanční dopady na jednotlivce i na veřejné rozpočty: osoba pouze se základním vzděláním má v průměru přibližně o třetinu nižší celoživotní příjmy a zhruba trojnásobné riziko nezaměstnanosti oproti vyučené osobě, přičemž u jednotlivce se základním vzděláním přijdou veřejné rozpočty ve srovnání s absolventy učebního oboru bez maturity zhruba o 13 milionů Kč za jeden pracovní život. Ústecký kraj přitom patří spolu s Karlovarským mezi dva nejzasaženější regiony, kde vzdělání nedokončí kolem 14,5 % žactva, a v sociálně vyloučených lokalitách jich ze vzdělávání odchází předčasně téměř dvě třetiny (Agentura pro sociální začleňování, 2018). Vysoký podíl osob se základním vzděláním v Hostomicích tak nelze číst pouze jako statistický údaj, nýbrž jako indikátor rizika mezigenerační reprodukce chudoby a dlouhodobé závislosti na sociálních dávkách.

2.2 Struktura rodinných domácností

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2021 bylo v Hostomicích evidováno 290 rodinných domácností. Převážnou většinu z nich (239, tj. 82 %) tvořily úplné rodiny, z nichž přibližně dvě třetiny (161) představovaly manželské páry a jednu třetinu (78) faktická manželství. Neúplných rodin bylo 51, což odpovídá zhruba šestině (18 %) všech rodinných domácností. V naprosté většině z nich (43, tj. 84 %) stála v čele osamělá matka, osamělých otců bylo 8.

Z hlediska cílové skupiny je údaj o neúplných rodinách podstatný. Domácnosti s jedním rodičem patří dlouhodobě k nejvíce ohroženým příjmovou chudobou, neboť jsou závislé na jediném příjmu a rodič zároveň nese celou péči o děti, což omezuje jeho možnosti na trhu práce. Tato zranitelnost se může promítat i do čerpání dávek popsaných v kapitole 4, zejména příspěvku na bydlení a přídavku na dítě. Je však třeba upozornit, že kategorie neúplné rodiny zahrnuje i domácnosti, v nichž žijí již dospělé děti, a statistika proto přímo neudává počet nezaopatřených dětí vyrůstajících s jedním rodičem.

Tabulka 2 Rodinné domácnosti podle typu v Hostomicích v roce 2021

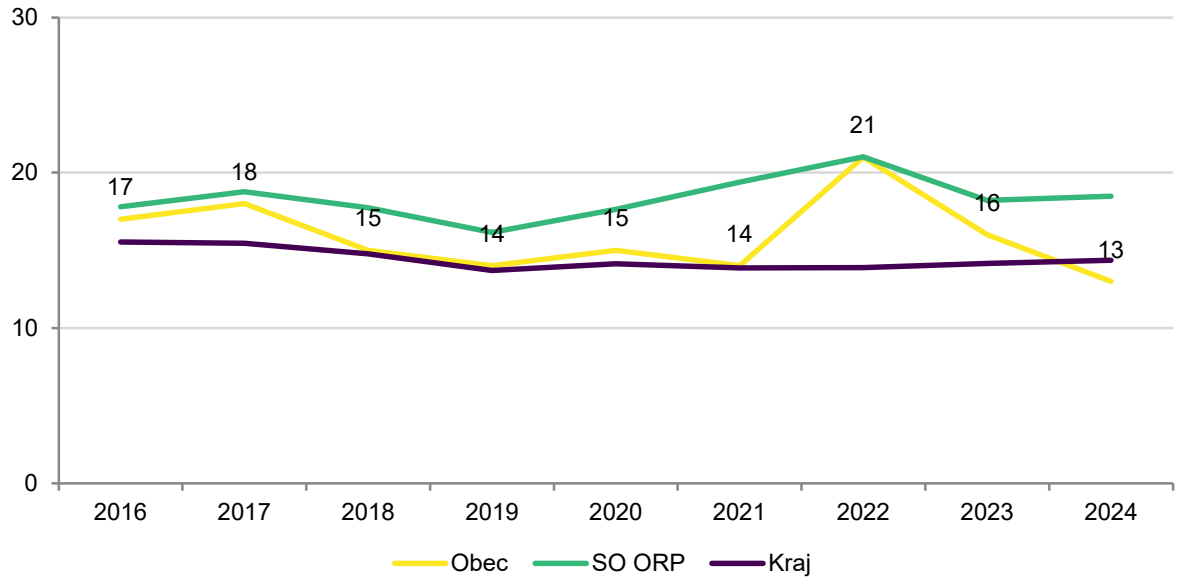
	Rodinné domácnosti	úplné rodiny	neúplné rodiny		
			celkem	v tom	
				osamělý otec	osamělá matka
Hostomice	290	239	51	8	43

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021, vlastní zpracování

2.3 Popis sociálního vyloučení

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí, je index sociálního vyloučení. Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020). Hodnota indexu se v Hostomicích v letech 2016–2024 pohybuje mezi 13 a 21 body (graf 3). Vyšší hodnoty byly zaznamenány zejména v letech 2016–2017, kdy index dosahoval 17–18 bodů, a následně v roce 2022, kdy došlo k výraznému nárůstu na 21 bodů. Po tomto výkyvu index opět klesá, a v roce 2024 dosahuje nejnižší hodnoty sledovaného období, 13 bodů. Ve srovnání se SO ORP se obec po celé období pohybuje na stejné nebo nižší úrovni, přičemž nejvýraznější shoda je patrná v roce 2022, kdy obě územní úrovně dosahují hodnoty 21 bodů. V závěru období se však vývoj rozchází: zatímco hodnota za obec klesá na 13 bodů, SO ORP zůstává na vyšší úrovni (18 bodů). Krajská hodnota je oproti tomu dlouhodobě stabilní a pohybuje se přibližně kolem 14–15 bodů.

Graf 3 Vývoj Indexu sociálního vyloučení v obci ve srovnání s SO ORP a krajem

Zdroj: ORBaS, vlastní zpracování

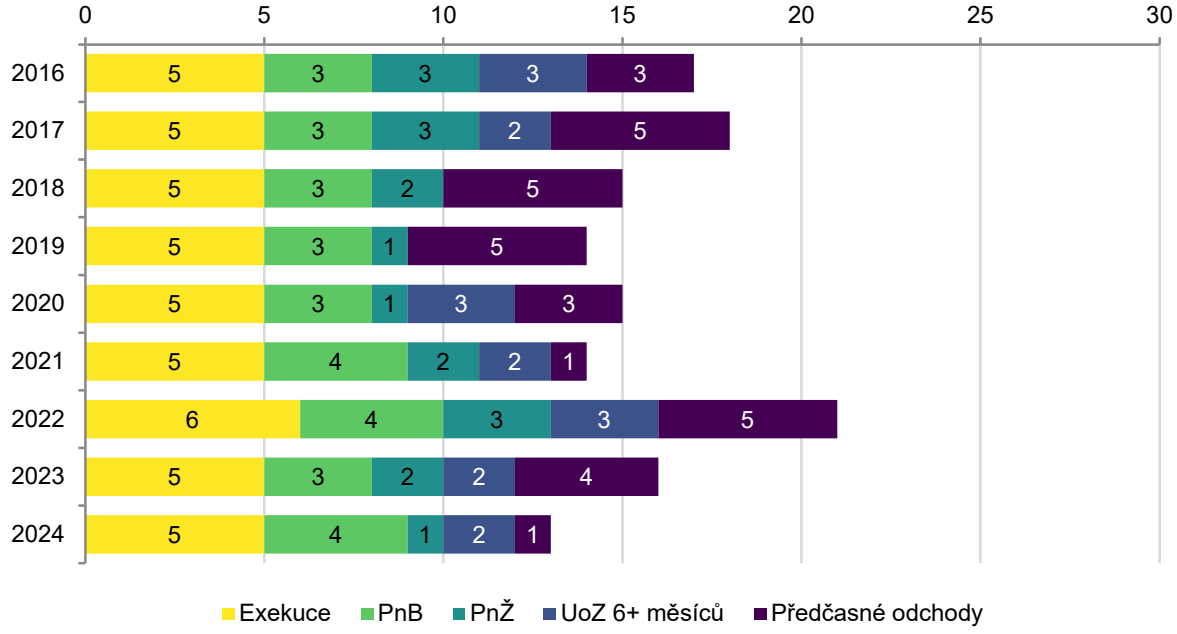
Při bližším pohledu na jednotlivé dimenze indexu sociálního vyloučení je patrné, že **nejstabilnější složkou jsou počty osob v exekuci**, které se téměř po celé období drží na hodnotě 5 bodů. Výjimkou je pouze rok 2022, kdy tato dimenze vzrostla na 6 bodů.

Podobně stabilní je také dimenze **příspěvku na bydlení** (PnB), která se většinou pohybuje na úrovni 3 bodů. Vyšší hodnota 4 body byla zaznamenána v letech 2021, 2022 a 2024. Dimenze **příspěvku na živobytí** (PnŽ) naopak postupně oslabuje: zatímco v letech 2016–2017 dosahovala 3 bodů, v roce 2024 již pouze 1 bodu.

Dimenze **dlouhodobé nezaměstnanosti** (UoZ 6+ měsíců) má ve většině let nižší bodový příspěvek, obvykle 2–3 body. Nejnižší, respektive nulový příspěvek, je patrný v letech 2018 a 2019.

Výrazně kolísá dimenze **předčasných odchodů ze vzdělávání**. V letech 2017–2019 a znovu v roce 2022 tvoří jednu z nejsilnějších složek indexu, kdy dosahuje 5 bodů. Naopak v letech 2021 a 2024 klesá na 1 bod. Celkově tak vývoj indexu nejvíce ovlivňují právě výkyvy v oblasti předčasných odchodů, zatímco exekuce a příspěvek na bydlení představují dlouhodobě stabilnější zatížení území.

Graf 4 Vývoj počtu bodů v dimenzích Indexu sociálního vyloučení v Hostomicích

Zdroj: ORBaS

3. Bydlení

S definovanou cílovou skupinou souvisí také oblast sociálních dávek, jejich nastavení a vývoj. Údaje o nich popisuje kapitola 4. Konkrétně se kapitola zabývá příspěvky na bydlení, příspěvky na živobytí, doplatky na bydlení, mimořádnou okamžitou pomocí, příspěvkem na péči a přídavkem na dítě. Jde však o data, která hovoří o minulém stavu a nevypovídají nic o současnosti ani o budoucnosti.

Pro cílovou skupinu dětí a mládeže z rodin s nízkými příjmy může být důležitá obecná dostupnost vhodného bydlení, včetně možnosti obce dostupnost bydlení ovlivnit. Pro Hostomice je přitom charakteristický velmi vysoký podíl obecního vlastnictví bytů. Podíl obce je i ve srovnání s dalšími administrativními jednotkami nadprůměrný (viz tabulka 3). Konkrétně, podíl bytů, které vlastní obec nebo stát, je 9,6 %. Další související otázkou, kterou statistická data neukazují, je jejich kvalita, stav, případná bezbariérovost a velikost. Velikost bytu hraje roli zejména u rodin s více dětmi.

Tabulka 3 Struktura vlastnictví bytů v Hostomicích vs. admin. jednotky, rok 2021

	Hostomice	Bílina – SO ORP	Ústecký kraj	ČR
Fyzická osoba	87,6 %	81,9 %	84,7 %	88,2 %
Spoluvlastnictví vlastníků bytů	0,8 %	11,8 %	7,8 %	6,3 %
Bytové družstvo	1,2 %	0,3 %	1,5 %	0,6 %
Jiná právnická osoba	0,8 %	2 %	3 %	2,4 %
Obec, stát	9,6 %	3,5 %	2,5 %	1,8 %
Kombinace vlastníků	0 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %
Nezjištěno	0 %	0,4 %	0,3 %	0,5 %
CELKEM	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V další rovině je důležitou okolností také udržitelnost bydlení ve vztahu k existenci vhodné sociální podpory. Jedním z klíčových nástrojů ve vztahu k vymezené cílové skupině jsou proto sociální služby, jejich nastavení a dostupnost přímo v Hostomicích a případně i dostupnost regionální, tj. v Ústeckém kraji. Obec podle dostupných informací nemá zpracovaný strategický dokument, který by se věnoval sociálním službám, bydlení nebo dětem a mládeži.

4. Výplaty sociálních dávek

Tato kapitola analyzuje data k vyplácení příspěvku na bydlení (dále také PnB), příspěvku na živobytí (dále také PnŽ), doplatku na bydlení (dále také DnB), mimořádné okamžité pomoci (dále také MOP), přídavku na dítě (dále také PnD) a příspěvku na péči (dále také PnP). Nejnovější dostupná data jsou z roku 2025, a netýká se jich tedy dosud nová podoba sociální podpory v podobě tzv. superdávky, která je aktuálně postupně zaváděna. Nárok na většinu dávek se odvíjí od životního, v některých případech existenčního minima jednotlivců a domácností.

Jak již bylo uvedeno výše, tato data zachycují stav v minulosti. Do jisté míry mohou naznačovat i budoucí trendy, samy o sobě však slouží především k základnímu zmapování aktuální situace v Hostomicích. V textu se nicméně obecná statistická data pokoušíme vztáhnout k cílové skupině této mikroanalýzy.

4.1 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení (PnB) představuje podporu určenou k úhradě části nákladů spojených s bydlením. V Hostomicích počet domácností pobírajících PnB mezi lety 2016 a 2020 postupně klesal z 56 na 41 domácností. Po mírném nárůstu v letech 2021 a 2022 (45 a 44 domácností) se počet domácností od roku 2023 výrazně zvyšuje až na 77 v roce 2025 – nejvyšší hodnotu za sledované období.

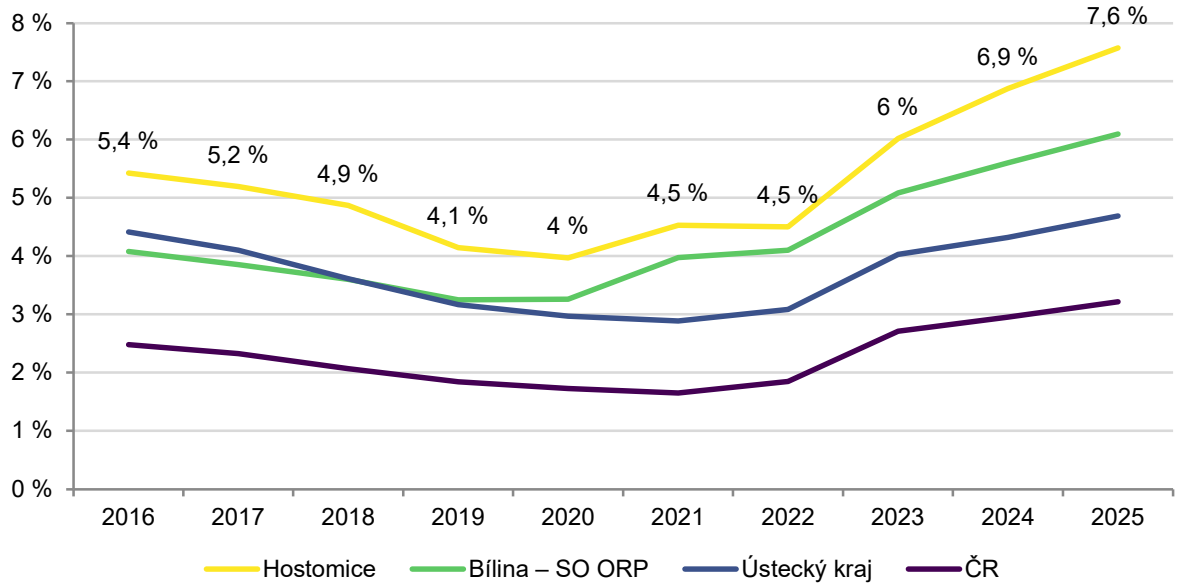
Tabulka 4 Celkový počet domácností pobírajících PnB (2016–2025)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hostomice	56	54	50	43	41	45	44	62	70	77

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Popsaný vývoj se týká i podílu příjemkyň a příjemců PnB. Graf 5 ukazuje mj. to, že vývoj situace v Hostomicích do velké míry kopíruje vývoj v SO ORP, kraji i ČR. Podíl příjemců/kyň je přitom v Hostomicích po celé období vyšší než v kraji i v ČR a od roku 2023 se od nich dále vzdaluje (v roce 2025 7,6 % oproti 4,7 % v kraji a 3,2 % v ČR).

Graf 5 Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

K cílové skupině této mikroanalýzy, respektive alespoň k její části, se vztahuje tabulka 5, která zachycuje počet příjemkyň a příjemců/domácností PnB a společně posuzovaných osob (dále také SPO) v Hostomicích v letech 2019 až 2025. Obdobný vývoj jako u tabulky 4 vykazuje i celkový počet společně posuzovaných osob, který kulminuje rovněž v roce 2025 (179 osob). Tento nárůst naznačuje nejen rozšiřování počtu domácností v systému, ale i širší zásah dávky napříč jednotlivými domácnostmi.

Z hlediska cílové skupiny této mikroanalýzy, tedy dětí ohrožených sociálním vyloučením, je podstatný počet nezaopatřených dětí mezi společně posuzovanými osobami. **Ten se po celé sledované období pohybuje mezi 53 a 68 dětmi a tvoří nejsilněji zastoupenou skupinu SPO — v roce 2019 šlo o 64 ze 136 osob (47 %), v roce 2025 o 67 ze 179 osob (37 %).** Podstatná část příspěvku na bydlení tak dlouhodobě směřuje do domácností s nezaopatřenými dětmi.

Absolutní počet dětí v těchto domácnostech přitom zůstává relativně stabilní (s poklesem na 53 v roce 2022 a s maximem 68 v roce 2024), zatímco celkový počet domácností i SPO od roku 2023 výrazně roste. **Podíl dětí mezi společně posuzovanými osobami proto ve sledovaném období spíše klesá (ze 47 % na 37 %), přestože jejich absolutní počet mírně vzrostl.** Nárůst příjemkyň a příjemců dávky tedy netáhnou primárně domácnosti s dětmi, nýbrž zejména domácnosti ostatních typů.

Data tak ukazují setrvale vysoký počet nezaopatřených dětí v domácnostech závislých na příspěvku na bydlení, tedy v domácnostech vynakládajících nadměrnou část příjmu na bydlení a ohrožených jeho ztrátou. Pro cílovou skupinu dětí ohrožených sociálním vyloučením jde o relevantní indikátor: naznačuje stabilní skupinu dětí vyrůstajících v příjmově zranitelných a bytově nejistých domácnostech, byť sám o sobě míru sociálního vyloučení neprokazuje.

Tabulka 5 Vyplacené příspěvky na bydlení v průměrném měsíci: počet domácností a SPO – nezaopatřené děti a osoby 65+

	počet příjemců (domácností)		počet SPO		
				z toho	
	celkem	z toho dom. jednotlivců ve věku 65+ let	celkem	nezaop. děti	osoby ve věku 65+ let
2019	44	5	136	64	11

2020	42	4	133	59	7
2021	44	3	142	59	5
2022	45	5	129	53	10
2023	62	6	150	58	14
2024	72	6	172	68	12
2025	77	5	179	67	10

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

4.2 Příspěvek na živobytí

K materiální situaci cílové skupiny se vztahuje tabulka 6, která zachycuje průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na živobytí (dále také PnŽ) v Hostomicích v letech 2016 až 2025. Počet vyplácených dávek se v první polovině sledovaného období výrazně snížil — ze 41 dávek v roce 2016 na 13 v letech 2019 a 2020, tedy zhruba o dvě třetiny. Od roku 2021 se vývoj obrací v mírný nárůst a hodnota se ustaluje na nízké úrovni kolem 15 až 20 dávek měsíčně (18 v roce 2025). Příspěvek na živobytí je dávkou pomoci v hmotné nouzi a jeho čerpání odráží míru materiální deprivace v území, neboť jde o domácnosti, jejichž příjem po odečtení nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí.

Tabulka 6 Počet vyplacených PnŽ v průměrném měsíci daného roku

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hostomice	41	31	21	13	13	18	20	18	15	18

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z hlediska cílové skupiny této mikroanalýzy, tedy dětí ohrožených sociálním vyloučením, je podstatný počet nezaopatřených dětí v domácnostech, kterým je PnŽ vyplácen (tabulka 7). Ve sledovaném období 2022–2024 se počet dětí do 15 let pohybuje mezi 8 a 23 v jednotlivých čtvrtletích, přičemž nejvyšších hodnot dosahuje v průběhu roku 2022 (kulminace 23 dětí ve 4. čtvrtletí 2022) a poté spíše klesá až na 8 dětí ve 4. čtvrtletí 2024. Dětí ve věku 15 až 18 let je dlouhodobě jednotkově málo (1 až 5 v každém čtvrtletí). I přes nízké absolutní počty jde o citlivý údaj: znamená, že podpora v hmotné nouzi dlouhodobě směřuje také do domácností s dětmi, které v nich vyrůstají v podmínkách výrazné příjmové nouze.

Tabulka 7 Počet nezaopatřených dětí v okruzích SPO, do kterých byl vyplacen PnŽ za měsíc

	do 15 let	od 15 do 18 let
1Q 2022	19	1 až 5
2Q 2022	20	1 až 5
3Q 2022	21	1 až 5
4Q 2022	23	1 až 5
1Q 2023	14	1 až 5
2Q 2023	14	1 až 5
3Q 2023	11	1 až 5
4Q 2023	14	1 až 5
1Q 2024	17	1 až 5
2Q 2024	14	1 až 5
3Q 2024	12	1 až 5
4Q 2024	8	1 až 5

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Skladbu příjemkyň a příjemců podle typu bydlení přibližuje tabulka 8. Dominantní a prakticky jedinou formou bydlení domácností pobírajících PnŽ je dlouhodobě byt (36 až 54 SPO ke konci roku). Ostatní formy bydlení jsou zastoupeny zcela okrajově, v řádu jednotek: ubytovací zařízení a pobytové sociální služby se objevují jen v některých letech (nejvýše 1, resp. 2 SPO) a stejně tak kategorie „nezjištěno“ (1 až 2 SPO). Absolutní počty v těchto kategoriích jsou natolik nízké, že z nich nelze vyvozovat trend. Jsou nicméně relevantní právě pro cílovou skupinu, protože bydlení mimo standardní byt — v ubytovacím zařízení, v pobytové službě nebo bez zjištěného právního titulu — signalizuje bytovou nejistotu, která se u domácností s dětmi promítá přímo do podmínek jejich života.

Tabulka 8 Počty SPO v domácnostech pobírajících PnŽ podle typu bydlení

	2021	2022	2023	2024
byt	47	54	38	36
ubytovací zařízení	0	0	1	0
stavba pro rekreaci	0	0	0	0
jiný než obyt. prostor	0	0	0	0
pobytové soc. služby	0	0	1	2
nezjištěno	1	1	1	2

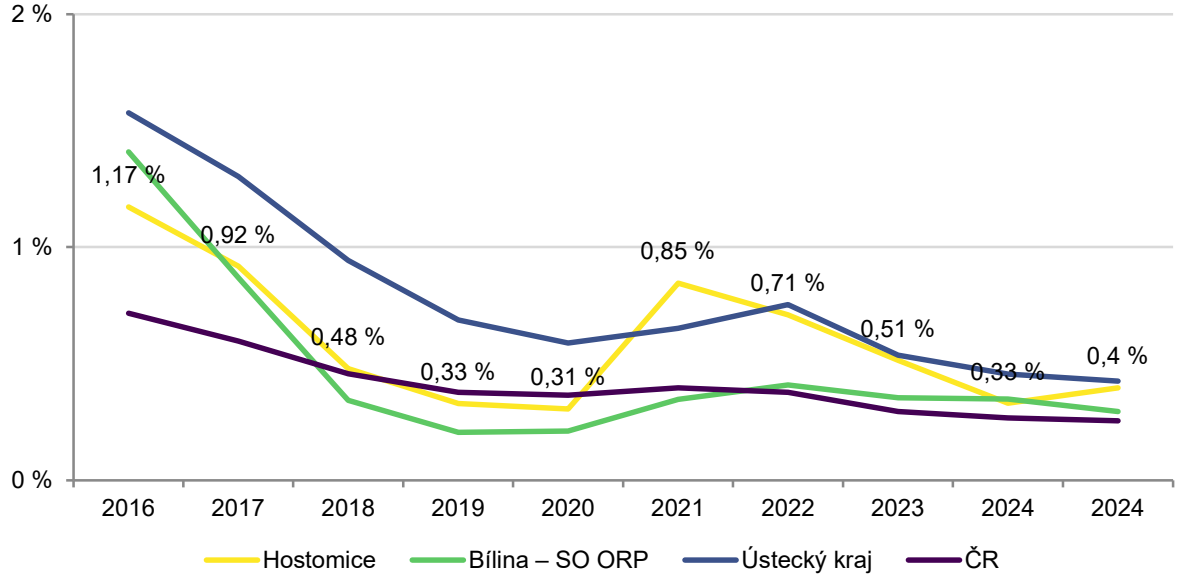
Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: ke konci kalendářního roku, abs.

Souhrnně data ukazují setrvale nízký, ale nezanedbatelný počet domácností v hmotné nouzi, mezi nimiž jsou trvale přítomné domácnosti s nezaopatřenými dětmi. Pro cílovou skupinu dětí ohrožených sociálním vyloučením jde o relevantní, byť nepřímý indikátor: sám o sobě míru sociálního vyloučení neprokazuje, poukazuje však na stabilní skupinu dětí vyrůstajících v příjmově zranitelných domácnostech.

4.3 Doplatek na bydlení

Podíl příjemců a příjemkyň doplatku na bydlení (dále také DnB) v Hostomicích byl na počátku sledovaného období relativně vysoký (1,17 % v roce 2016, tedy nad hodnotou ČR, ale pod hodnotou kraje i SO ORP), poté však výrazně klesl a v letech 2019 a 2020 se dostal na minimum kolem 0,31 až 0,33 %. V roce 2021 nastal skokový nárůst na 0,85 %, který se v roce 2022 udržel na zvýšené úrovni (0,71 %). V roce 2021 se Hostomice dostaly nad hodnoty SO ORP Bílina, Ústeckého kraje i celé ČR, v roce 2022 nad hodnoty SO ORP a ČR. V následujících letech podíl opět klesá (0,51 % v roce 2023) a v letech 2024 a 2025 se pohybuje mezi 0,33 a 0,40 %, tedy přibližně na úrovni Ústeckého kraje a nad hodnotou ČR, která ve stejném období klesá nejvýrazněji. S ohledem na absenci jiných typů bydlení se počet příjemců a příjemkyň DnB koncertuje v bytech.

Graf 6 Podíl příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z hlediska cílové skupiny této mikroanalýzy, tedy dětí ohrožených sociálním vyloučením, je podstatné, že nezaopatřené děti tvoří významnou část SPO v bytech, jejich počet však kopíruje celkový sestupný trend: z 8 dětí v roce 2021 přes 6 (2022), 2 (2023) a 1 (2024) až na žádné dítě v roce 2025. V ostatních formách bydlení (ubytovací zařízení, pobytové sociální služby) nebylo ve sledovaném období evidováno žádné nezaopatřené dítě. DnB tak v Hostomicích čerpaly domácnosti s dětmi prakticky pouze v segmentu bytového bydlení, a to ve zřetelně klesající míře.

Tabulka 9 Počty SPO v domácnostech pobírajících DnB podle typu bydlení

	2021	2022	2023	2024	2025
byt	18	17	7	2	1
z toho nezaopatř. dětí	8	6	2	1	0
ubytovací zařízení	0	0	1	1	0
z toho nezaopatř. dětí	0	0	0	0	0
stavba pro rekreaci	0	0	0	0	0
z toho nezaopatř. dětí	0	0	0	0	0
jiný než obyt. prostor	0	0	0	0	0
z toho nezaopatř. dětí	0	0	0	0	0
pobytové soc. služby	0	0	1	3	0
z toho nezaopatř. dětí	0	0	0	0	0
nezjištěno	0	0	0	0	0
CELKEM	18	17	9	6	1
z toho nezaopatřené děti	**8**	**6**	**2**	**1**	**0**

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

4.4 Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná okamžitá pomoc (MOP) slouží k řešení akutních situací spojených např. s hrozbou vážné újmy na zdraví, mimořádnými událostmi či nezbytnými jednorázovými výdaji. V Hostomicích se celkový

počet vyplacených dávek MOP pohybuje v jednotkách ročně (1 až 6) a po „covidových“ letech spíše mírně roste. Nelze jednoznačně říct, zda jde o důsledek většího počtu akutních problémů, jiné politiky vyplácení, nebo zvýšené kompetence o dávky (úspěšně) žádat.

Z hlediska struktury je dlouhodobě nejčastějším typem jednorázový výdaj, který v posledních letech (zejména 2023–2024) tvoří většinu vyplacených dávek. Dávky z důvodu sociálního vyloučení se objevují jen ojediněle (v letech 2021–2025 nejvýše jednou ročně) a MOP z ostatních důvodů (újma na zdraví, mimořádná událost, předměty dlouhodobé potřeby) se vyskytují nárazově v jednotlivých kusech.

Z pohledu cílové skupiny dětí a mládeže je zásadní zjištění, že dávka MOP na činnosti nezaopatřeného dítěte nebyla v Hostomicích ve sledovaném období 2021–2025 vyplacena ani jednou. Tato dávka přitom slouží k úhradě odůvodněných nákladů spojených se vzděláváním nebo zájmovou činností dětí — tedy přesně těch aktivit, které jsou pro rodiny cílové skupiny jinak prahově i finančně nedostupné. Nulové čerpání proto samo o sobě neznamená, že potřeba neexistuje. Spíše naznačuje, že se poptávka do vyplacených dávek nepropisuje — ať už proto, že rodiny o dávku nežádají, nebo proto, že jejich žádosti nejsou uznávány.

Ve vztahu k cílové skupině lze shrnout, že u dětí a mládeže není MOP v Hostomicích funkčním nástrojem podpory — na rozdíl od jednorázového výdaje a sociálního vyloučení, u nichž má smysl sledovat, zda akutní situace, na kterou se MOP zpravidla aplikuje, nemá potenciál přerůst v dlouhodobé důsledky. Právě absence čerpání dávky na činnosti nezaopatřeného dítěte je pro plánování služeb pro rodiny s dětmi relevantním signálem.

Tabulka 10 Počet a částka vyplacených MOP dle typu

		2021	2022	2023	2024	2025
MOPZ	**počet**	0	1	1	0	–
	Částka [Kč]	0	1 500	3 077	0	3 130
MOPU	**počet**	0	0	0	0	–
	Částka [Kč]	0	0	0	0	12 326
MOPV	**počet**	2	1	3	5	–
	Částka [Kč]	275	700	295	4 440	500
MOPN	**počet**	0	2	0	0	0
	Částka [Kč]	0	2 169	0	0	0
MOPS	**počet**	0	0	0	1	0
	Částka [Kč]	0	0	0	1 000	0
MOPD	**počet**	0	0	0	0	0
	Částka [Kč]	0	0	0	0	0

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: „–“ označuje chybějící údaj. Typy MOP: MOPZ – hrozba vážné újmy na zdraví, MOPU – mimořádná událost, MOPV – nezbytný jednorázový výdaj, MOPN – předměty dlouhodobé potřeby, MOPS – ohrožení sociálním vyloučením, MOPD – činnost nezaopatřeného dítěte.

4.5 Příspěvek na péči

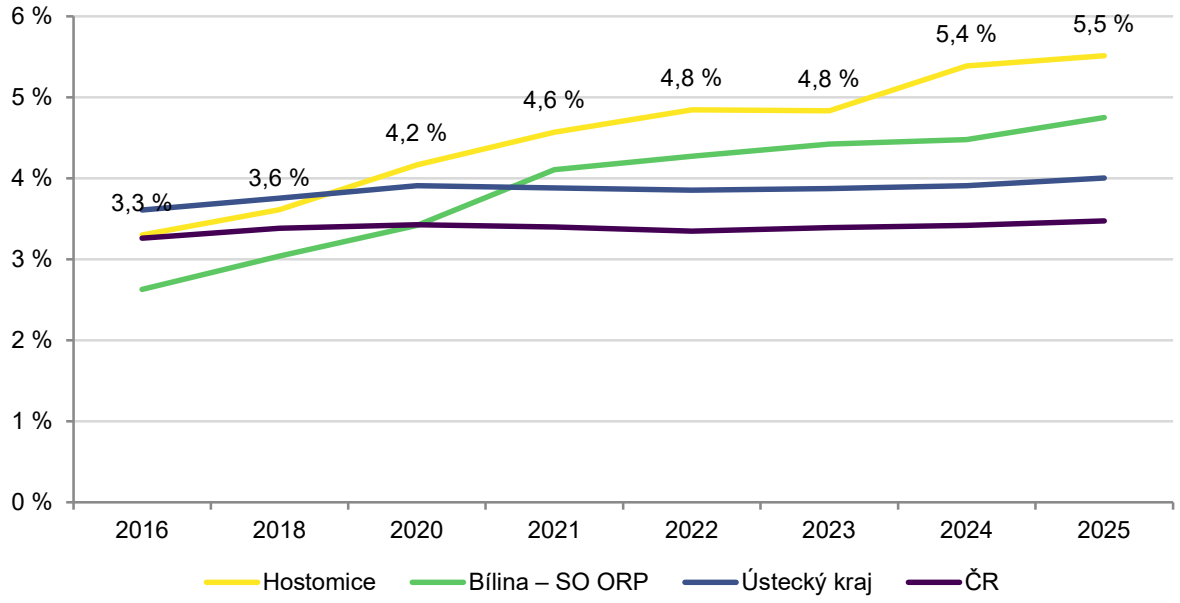
Příspěvek na péči (PnP) je určen osobám, které jsou z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu odkázány na pomoc jiné osoby. Pro CS této mikroanalýzy je relevantní spíše okrajově, a to v případech, kdy dávku pobírá dítě se zdravotním postižením, nebo kdy dítě vyrůstá v domácnosti, v níž někdo pečuje o osobu závislou na péči.

V Hostomicích počet příjemců/kyň dávky mezi lety 2016 a 2025 soustavně a plynule rostl, a to ze 41 na 66, tedy přibližně o 61 %. Na rozdíl od jiných území nejde o jednorázový skok s následnou stabilizací — nárůst je rozložený rovnoměrně po celé sledované období a pokračuje i v posledních letech.

Toto tempo je zároveň výraznější než u nadřazených územních celků. Ve stejném období vzrostl počet příjemců/kyň v SO ORP Bílina zhruba o 55 %, v okrese Teplice přibližně o 28 % a v Ústeckém kraji

i v úhrnu obcí ČR jen kolem 9–10 %. Hostomice tak rostou citelně rychleji než kraj i republikový průměr, což odpovídá dlouhodobému trendu stárnutí populace a s ním spojenému nárůstu počtu osob závislých na péči, v obci ovšem probíhajícímu nadprůměrně.

Graf 7 Vývoj podílu PnP

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

4.6 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě (PnD) je dávka státní sociální podpory určená k zajištění základních potřeb dětí v rodinách s nižšími příjmy. Jeho čerpání proto nepřímo vypovídá o počtu dětí vyrůstajících v příjmově slabších domácnostech.

V Hostomicích počet vyplácených přídavků na dítě v průměrném měsíci v první polovině sledovaného období klesal — ze 122 v roce 2016 na 86 v letech 2019 a 2020, tedy přibližně o 30 %. Od roku 2021 se hodnota stabilizovala a pohybuje se převážně v rozmezí 88 až 94 dávek měsíčně. V letech 2024 a 2025 dosahuje shodně 94 vyplacených PnD v průměrném měsíci, tedy stále výrazně méně než na začátku sledovaného období.

Tabulka 11 Vývoj počtu PnD k průměrnému měsíci

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet vyplacených PnD	122	109	97	86	86	94	88	90	94	94

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Čtvrtletní data za rok 2024 a 1. čtvrtletí 2025 ukazují, že počet vyplacených přídavků se v jednotlivých kvartálech pohyboval mezi 259 a 298 dávkami. Nejnižší hodnota byla zaznamenána ve 3. čtvrtletí 2024 (259 dávek), nejvyšší pak v 1. čtvrtletí 2025 (298 dávek). Obdobně se vyvíjela i celková vyplacená suma, která byla nejnižší ve 3. čtvrtletí 2024 (330 070 Kč) a nejvyšší v 1. čtvrtletí 2025 (392 380 Kč).

Pro cílovou skupinu dětí a mládeže je podstatné, že i přes dlouhodobý pokles oproti roku 2016 jde o stabilní a nezanedbatelnou skupinu domácností s dětmi, jejichž příjem zakládá nárok na tuto dávku, což je obdobné s trendem ČR. Samotný počet přídavků nevypovídá o hloubce finanční nouze jednotlivých rodin ani přímo o počtu rodin, protože jedna domácnost může pobírat dávku na více dětí. Ukazuje však na trvalou přítomnost příjmově zranitelných domácností s dětmi v obci.

Tabulka 12 Počet a částka vyplacených PnD v daném čtvrtletí

	1Q 2024	2Q 2024	3Q 2024	4Q 2024	1Q 2025
Počet vyplacených PnD	295	292	259	279	298
Celková suma vyplacených PnD [Kč]	382 480	378 060	330 070	358 040	392 380

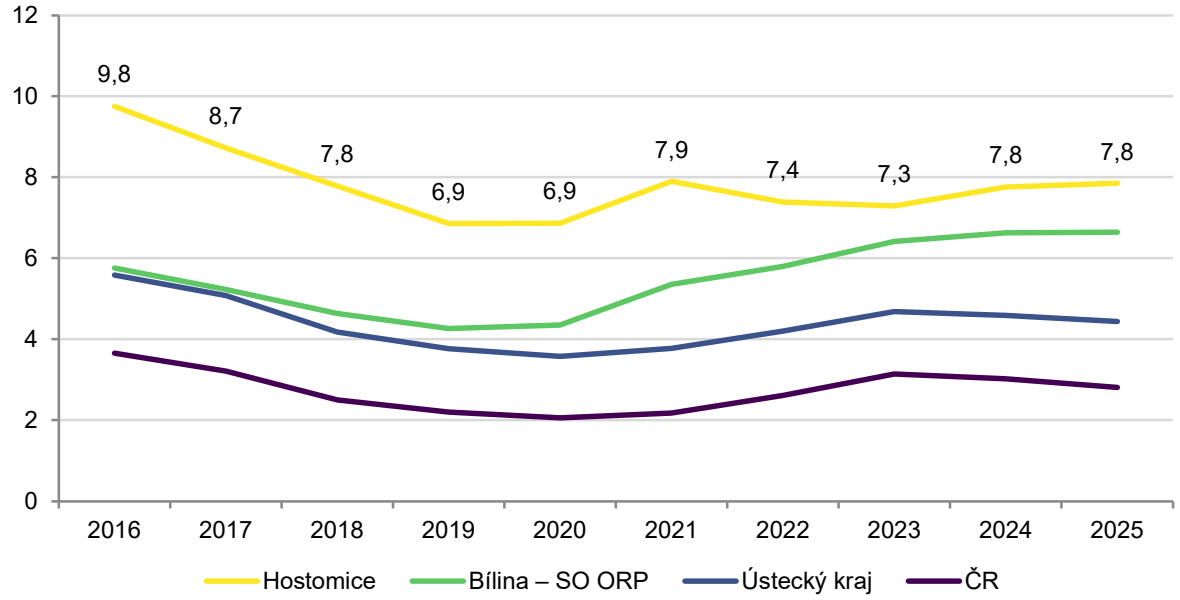
Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší hodnota byla v Hostomicích zaznamenána v roce 2016 (9,8 PnD na 100 obyvatel). Poté následoval pokles až na 6,9 v letech 2019 a 2020. Od roku 2021 se hodnota znovu mírně zvýšila a v posledních letech se stabilizuje kolem 7,3–7,9 PnD na 100 obyvatel.

Ve srovnání s širším územím je rozdíl nejvýraznější vůči ČR, kde se hodnota dlouhodobě pohybuje přibližně mezi 2,0 a 3,6. Hodnoty za Ústecký kraj jsou také nižší než v Hostomicích, většinou kolem 3,5–5,5. SO ORP Bílina se od roku 2021 postupně zvyšuje a v letech 2024–2025 se Hostomicím přibližuje, stále však zůstává mírně níže.

Celkově graf ukazuje, že i když v Hostomicích došlo oproti roku 2016 k poklesu, relativní čerpání PnD zde zůstává dlouhodobě nadprůměrné. To potvrzuje přítomnost stabilní skupiny domácností s dětmi, které se nacházejí v příjmově zranitelnější situaci.

Graf 8 Vývoj počtu vyplacených PnD na 100 obyvatel

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

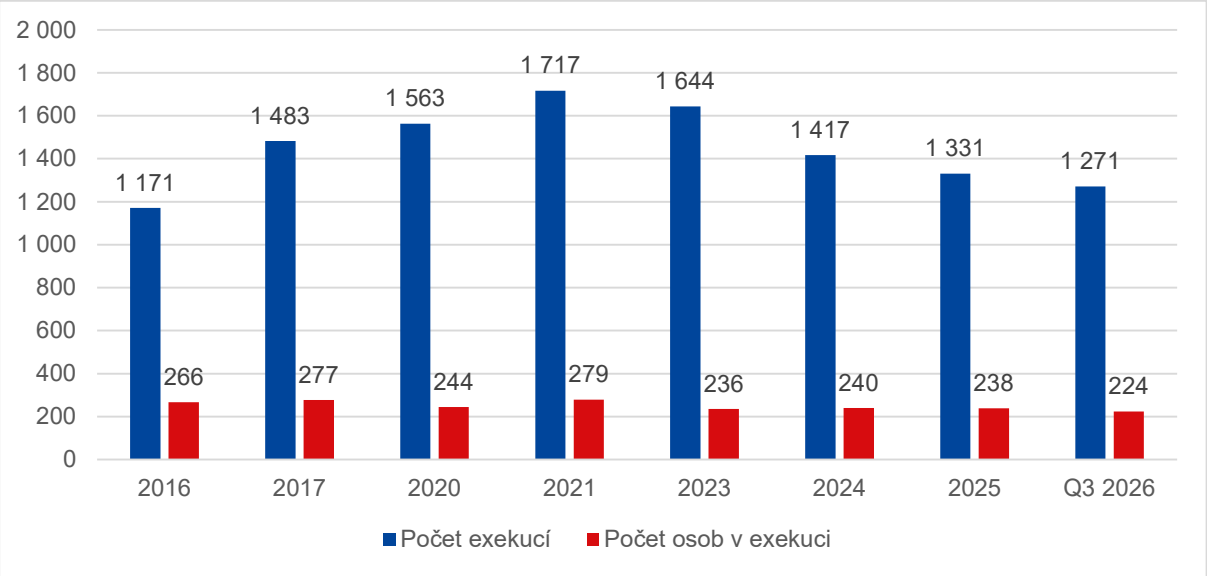
5.Zadluženost

Tato kapitola se zaměřuje na zadluženost, konkrétně na vývoj počtu osob v exekuci a osob v osobním bankrotu podle dat Exekutorské komory ČR (dále jen EK ČR). Ve vztahu k cílové skupině dětí a mládeže ohrožených sociálním vyloučením tato data vypovídají spíše nepřímo. Zadluženost dospělých členů domácnosti může ovlivňovat ekonomickou stabilitu rodin, ve kterých děti vyrůstají, a tím i jejich životní podmínky, přístup ke vzdělávání, volnočasovým aktivitám nebo bydlení.

Data o exekucích v Hostomicích ukazují v období 2016–2025 spíše kolísavý vývoj počtu osob v exekuci bez jednoznačného dlouhodobého růstu. Nejvyšší počet osob v exekuci byl zaznamenán v roce 2021, kdy šlo o 279 osob. Podobně vysoká hodnota byla také v roce 2017 (277 osob). V letech 2023–2025 se počet osob v exekuci pohyboval stabilně kolem 236–240 osob, konkrétně 236 osob v roce 2023, 240 osob v roce 2024 a 238 osob v roce 2025. Ve 3. čtvrtletí 2026 klesl na 224, jde však o údaj za část roku, který nelze s ročními hodnotami plně srovnávat.

Výraznější vývoj vykazuje počet exekucí. Ten mezi lety 2016 a 2021 vzrostl z 1 171 na 1 717, tedy téměř o polovinu, a od té doby klesá: v roce 2025 bylo evidováno 1 331 exekucí, o 22 % méně než v roce 2021, a ve 3. čtvrtletí 2026 1 271 exekucí. Na jednu osobu v exekuci tak v roce 2025 připadalo v průměru 5,6 exekuce, zatímco v roce 2023 to bylo téměř 7 a v roce 2016 4,4. Vysoký počet exekucí na jednu osobu zároveň ukazuje na vícečetné zadlužení, které se obtížně řeší a může dlouhodobě zatěžovat domácnosti s dětmi.

Graf 9 Vývoj počtu exekucí

Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování

Z hlediska věkové struktury nebyly v letech 2023–2025 ani ve 3. čtvrtletí 2026 evidovány žádné osoby v exekuci ve věku do 15 let. Pro cílovou skupinu dětí a mládeže je však důležitá kategorie 15–29 let (tabulka 13), v níž počet osob mírně vzrostl ze 40 v roce 2023 na 48 v roce 2025, ve 3. čtvrtletí 2026 jich bylo 47. Tato skupina tak tvoří přibližně pětinu všech osob v exekuci.

Tabulka 13 Počet osob v exekuci podle věku

	2023	2024	2025	3Q 2026
Počet osob v exekuci	236	240	238	224
Osoby do 15 let	0	0	0	0
Osoby 15–29 let	40	44	48	47
Osoby 30–64 let	181	181	177	154
Osoby 65+ let	15	15	13	13
Osoby v neznámém věku	0	0	0	0

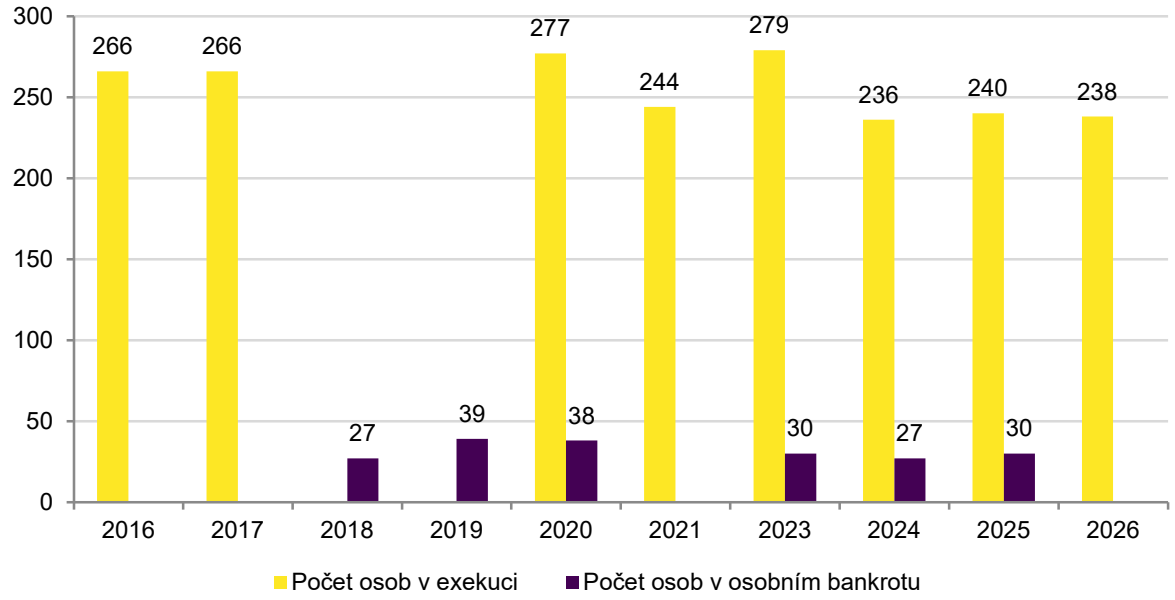
Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování

Největší část osob v exekuci tvoří osoby ve věku 30–64 let, tedy převážně dospělí v produktivním věku. Jejich počet se mírně snížil ze 181 osob v letech 2023 a 2024 na 177 osob v roce 2025 a ve 3. čtvrtletí 2026 klesl na 154 osob. Právě zadluženost této věkové skupiny může být pro děti a mládež významná nepřímo, protože se může týkat rodičů nebo dalších dospělých členů domácnosti. Celkově data ukazují, že exekuční zátěž v Hostomicích zůstává stabilně přítomná. V posledních letech se nezhoršuje a údaje za rok 2026 naznačují spíše mírný pokles. Ve vztahu k dětem a mládeži je podstatné zejména to, že zadluženost může zasahovat domácnosti, ve kterých děti vyrůstají. Zároveň platí, že počet mladých dospělých ve věku 15–29 let v exekuci mírně vzrostl a v roce 2026 na rozdíl od skupiny 30–64 let neklesá.

5.1 Osobní bankroty

Počet osob v osobním bankrotu v Hostomicích se v letech 2023–2025 pohybuje na nízké a relativně stabilní úrovni. V roce 2023 bylo v oddlužení 30 osob, v roce 2024 počet klesl na 27 osob a v roce 2025 se opět vrátil na 30 osob.

Graf 10 Vývoj počtu osob v exekuci a oddlužení

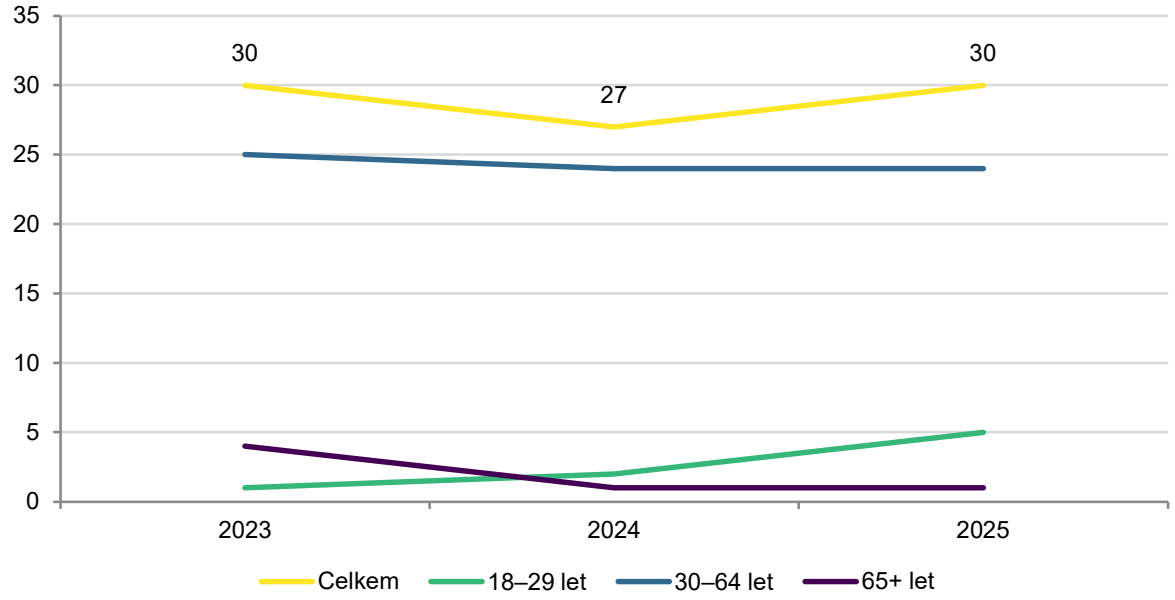

Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování
Pozn.: Roky, za které nejsou data EK ČR k dispozici, nejsou v grafu uvedeny

Největší část osob v osobním bankrotu dlouhodobě tvoří věková skupina 30–64 let. Její počet je stabilní, pouze mírně klesá z 25 osob v roce 2023 na 24 osob v letech 2024 a 2025. To ukazuje, že oddlužení se v obci týká především osob v produktivním věku, tedy potenciálně i rodičů dětí a mladých lidí.

U mladých dospělých ve věku 18–29 let je patrný mírný nárůst. Počet osob v oddlužení se zvýšil z 1 osoby v roce 2023 na 5 osob v roce 2025. Vzhledem k malým absolutním počtům je však nutné tento vývoj interpretovat opatrně.

Graf 11 Vývoj počtu osob v osobním bankrotu obce dle věkových skupin

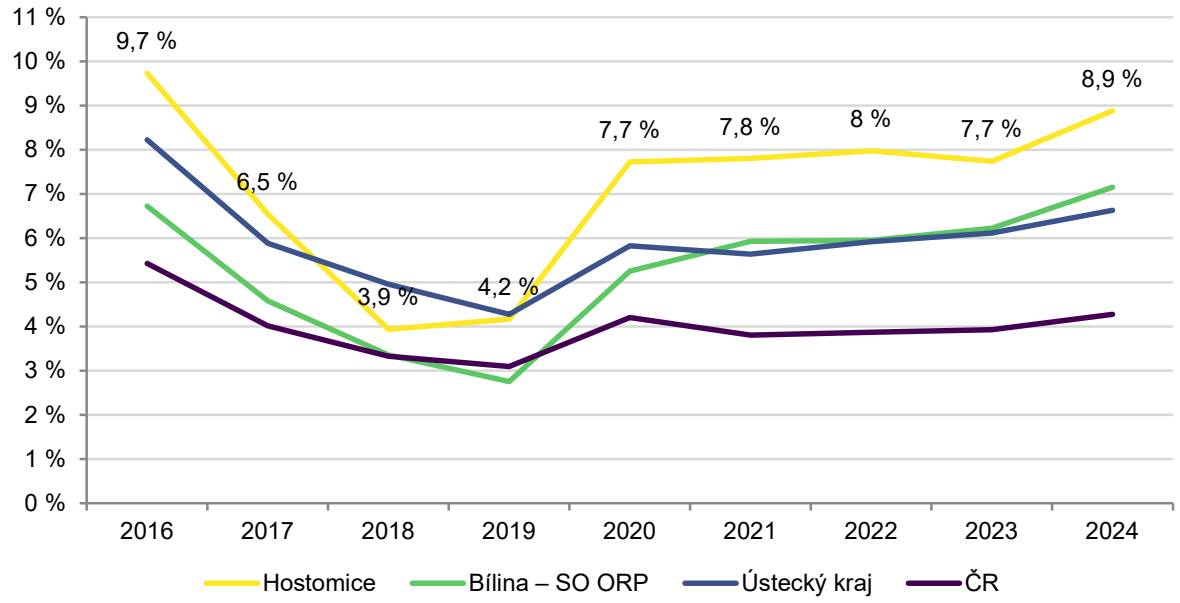
Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování

6 Dlouhodobá nezaměstnanost

Tuto kapitolu je vhodné číst jako širší kontext sociální a ekonomické situace domácností, ve kterých děti a mladí lidé vyrůstají. Nezaměstnanost se cílové skupiny dětí a mládeže netýká přímo, ale může významně ovlivňovat podmínky jejich každodenního života. Dlouhodobější absence dospělých členů domácnosti na trhu práce může snižovat příjmovou stabilitu rodiny, zvyšovat závislost na dávkových systémech a omezovat možnosti podpory dětí ve vzdělávání, volnočasových aktivitách nebo sociálním začleňování.

Zvláštní pozornost je proto věnována nejen celkové nezaměstnanosti, ale také dlouhodobé nezaměstnanosti. Ta představuje závažnější formu vyloučení z trhu práce, protože s rostoucí délkou evidence na Úřadu práce ČR (dále jen ÚP ČR) se obvykle snižuje šance na návrat do zaměstnání. V kontextu této mikroanalýzy je důležité sledovat, zda se v území koncentrují domácnosti, ve kterých může být ekonomická nejistota dlouhodobějšího charakteru a může se promítat i do situace dětí a mládeže.

Graf 12 Vývoj celkové nezaměstnanosti (v %)

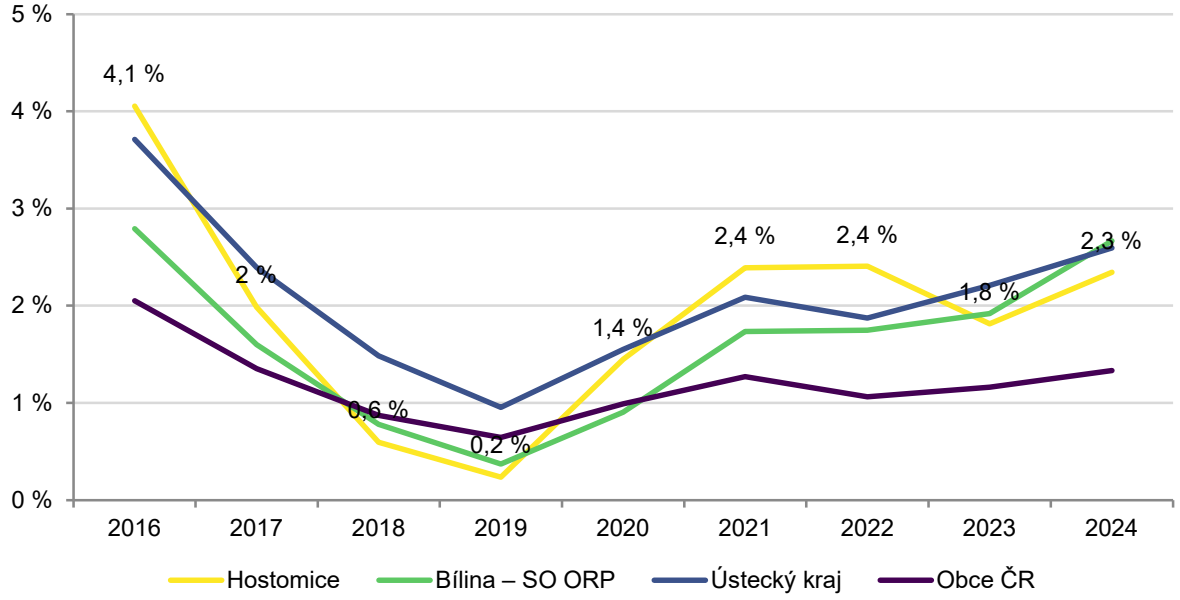

Zdroj: ÚP ČR, vlastní zpracování

Graf celkové nezaměstnanosti ukazuje, že Hostomice se po většinu sledovaného období pohybují nad hodnotami za SO ORP Bílina, Ústecký kraj i ČR. Po výrazném poklesu mezi lety 2016 a 2018, kdy nezaměstnanost klesla z 9,7 % na přibližně 3,9 %, došlo od roku 2020 k opětovnému nárůstu. V letech 2020–2023 se hodnota držela kolem 7,7–8,0 % a v roce 2024 vzrostla na 8,9 %, což je nejvyšší hodnota od roku 2016.

Také graf dlouhodobé nezaměstnanosti, tedy uchazečů evidovaných 12 a více měsíců, ukazuje po roce 2019 zhoršení situace. Nejnižší hodnota byla v Hostomicích zaznamenána v roce 2019 (0,2 %), následně však podíl dlouhodobě nezaměstnaných rostl až na 2,4 % v letech 2021 a 2022. V roce 2024 dosahuje 2,3 %, tedy zůstává výrazně nad úrovní let 2018 a 2019, i když pod hodnotou z roku 2016 (4,1 %).

Graf 13 Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (v %)

Zdroj: ÚP ČR, vlastní zpracování

7. Vzdělávání

Vzdělávání je pro tuto mikroanalýzu zásadní oblastí, protože umožňuje zachytit a přímo popsat CS. Ostatní data (dávky, exekuce, nezaměstnanost) vypovídají o dospělých a domácnostech a na děti z nich lze usuzovat jen nepřímo. Škola je naopak místem, kterým prochází většina dětí z obce (jak vyplývá i z kvalitativních rozhovorů). Zároveň kapitola propojuje minulost a budoucnost obce. Vzdělanostní struktura dospělých (27 % se základním vzděláním) ukazuje, z jakého prostředí děti vycházejí. Předčasné odchody pak ukazují, zda se tento vzorec přenáší na další generaci. Oblast je základem pro propojení s dalšími oblastmi: mladí lidé, kteří opustí vzdělávání se základním vzděláním, mají výrazně vyšší riziko nezaměstnanosti a zadlužení (Agentura pro sociální začleňování, 2018). Mírný nárůst počtu osob v exekuci a oddlužení ve věku 15–29 let je tak možné číst i ve vztahu ke školní dráze.

V Hostomicích působí jedna základní škola, ZŠ Čestmíra Císaře. Škola má kapacitu 350 žáků a žákyň, přičemž ve školním roce 2025/2026 ji navštěvovalo 227. Naplněnost školy tak dosahuje přibližně 65 %. Z hlediska cílové skupiny dětí a mládeže ohrožených sociálním vyloučením jsou klíčové zejména údaje o žácích/kyních se speciálními vzdělávacími potřebami *(SVP)* a o předčasných odchodech ze základního vzdělávání. Podle aktuálních dat MŠMT eviduje škola 69 žáků/kyň se SVP, tedy přibližně 30 % z celkového počtu 227. U 11 z nich (4,8 % žactva) vyplývají speciální vzdělávací potřeby z odlišného kulturního prostředí či jiných životních podmínek, tedy z faktorů úzce spjatých se sociálním znevýhodněním.

Pro srovnání, v lednu 2023 navštěvovalo školu 242 žáků/kyň, z nichž 33 (přibližně 14 %) mělo diagnostikované SVP (ČŠI, 2023). Podíl žactva se SVP se tak za necelé tři roky zhruba zdvojnásobil, a to i přes mírný pokles celkového počtu žactva. Tento údaj je však nutné interpretovat s opatrností. Oba zdroje se mohou lišit vymezením sledované skupiny (např. zda zahrnují i žactvo s podpůrnými opatřeními prvního stupně) i referenčním obdobím.

Tabulka 14 Přehled ZŠ Čestmíra Císaře 2025/2026

Kapacita školy	350
Žactvo celkem	227
Naplněnost kapacity	64,9 %
Děti předčasně ukončující docházku	4
Děti se speciálními vzdělávacími potřebami	69
Podíl dětí se SVP na žactvu	30,4 %
Děti se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí či životních podmínek	**11**
Podíl této skupiny na žactvu	4,8 %

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Podle výroční zprávy školy neprospěli na konci 1. pololetí školního roku 2025/2026 čtyři žáci/žákyně a na konci 2. pololetí tři, kolik z nich bude opakovat ročník, zpráva neuvádí (tabulka 15). Neomluvená absence (237 hodin v 1. a 258 hodin ve 2. pololetí) se soustřeďovala do několika tříd, opakovaně do 9. ročníku. Nejzávažnější případy škola řešila s OSPOD Bílina, který se účastnil i všech 23 výchovných komisí. Za dlouhodobý problém a prioritu pro další školní rok škola považuje vysokou omluvenou absenci a podezření na skryté záškoláctví.

Tabulka 15 Neprospěch a neomluvená absence podle ročníků, školní rok 2025/2026

Ročník	Počet žáků/žákyň (1./2. pololetí)	Neprospělo – 1. pololetí	Neprospělo – 2. pololetí	Neomluvené hodiny – 1. pololetí	Neomluvené hodiny – 2. pololetí
1.	15/16	0	0	0	0
2.	24/25	1	0	0	141
3.	16/16	0	0	0	0
4.	37/37	0	0	0	10
5.	25/24	0	0	0	0
6.	22/21	0	0	140	0
7.	27/27	0	2	2	32
8.	23/23	0	0	0	0
9.	37/37	3	1	95	75
Celkem	**226/226**	**4**	**3**	**237**	**258**

Zdroj: Výroční zpráva ZŠ Čestmíra Císaře 2025/2026, vlastní zpracování
Pozn.: V 1. pololetí nebyli hodnoceni dva žáci/žákyně 6. ročníku; jeden žák/žákyně ve 2. pololetí neprospěl/a, zpráva přitom uvádí, že všichni žáci/žákyně 9. ročníku byli přijati na střední školy.

Ve školním roce 2025/2026 tvořily školní poradenské pracoviště výchovná poradkyně, metodička prevence a dvě speciální pedagožky a škola zaměstnávala 11 asistentů/ek pedagoga (ZŠ Čestmíra Císaře, 2026). V rámci zachycování rizikového chování se aktivity zaměřují na záchyt skrytého záškoláctví. ČŠI z roku 2023 uvádí, že 4 pedagogové/žky nesplňovali potřebnou kvalifikaci, ve školním roce 2025/2026 šlo podle výroční zprávy školy o tři vyučující na 2. stupni (ZŠ Čestmíra Císaře, 2026). To je relevantní zejména s ohledem na to, že 30 % žactva má SVP.

Kvůli zájmu rodičů se družina rozšířila na tři oddělení (88 účastníků/nic) a kroužky škola chápe jako nástroj prevence (ČŠI, 2023). Škola se podle svého vyjádření snaží snižovat finanční bariéry: dětem z rodin s nízkými příjmy odpouští úplatu za družinu, školní klub pro 5.–9. ročník je zdarma, školu v přírodě je možné platit ve splátkách a výlety škola volí tak, aby si je mohly dovolit všechny děti. Družinu podle školy navštěvuje zhruba polovina dětí z CS. Ve spolupráci s Domem dětí a mládeže (dále jen DDM) Bílina se kroužky konají přímo ve škole, aby děti nemusely dojíždět (rozhovor, ZŠ, 2026). Velká část dětí z CS se však aktivitám na půdě školy s rostoucím věkem vyhýbá. Velká část dětí z CS se aktivitám na půdě školy s rostoucím věkem vyhýbá. Podle pracovnice organizace Hostík pro ně škola představuje prostředí spojené s tlakem a nároky a její nabídka, která předpokládá pravidelnou

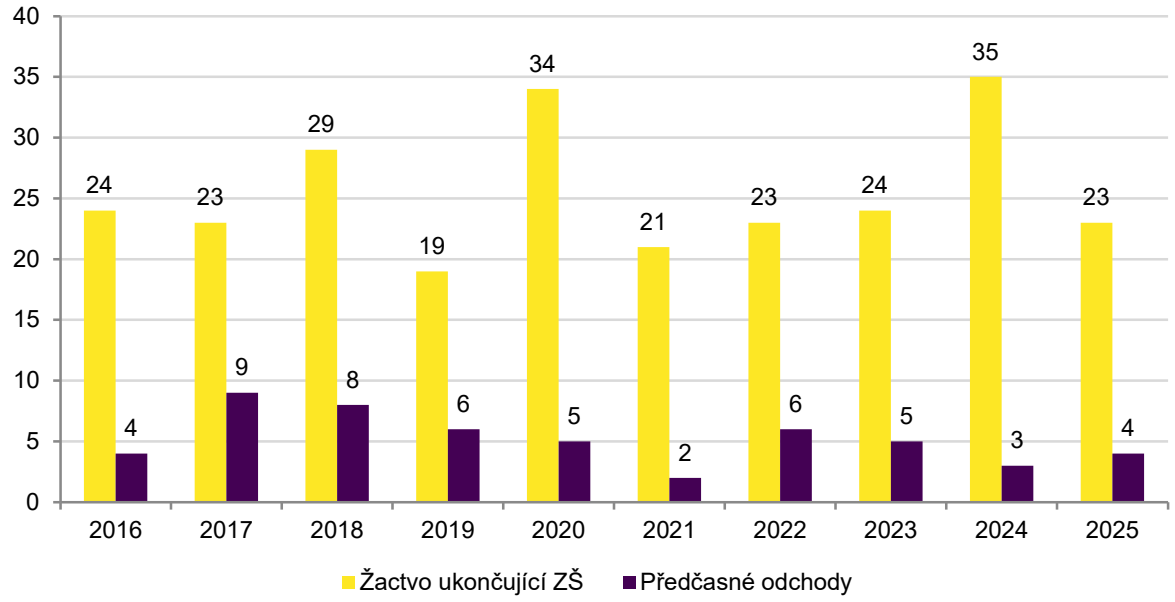
docházku, pro ně není atraktivní Pro žáky/žákyně 2. stupně je navíc určena jen menší část školních kroužků a všechny končí bezprostředně po vyučování.

Vývoj předčasných odchodů ze ZŠ v běžných třídách ukazuje, že počet těchto odchodů v jednotlivých letech kolísá. Nejvyšší hodnoty byly zaznamenány v letech 2017 a 2018, kdy šlo o 9, respektive 8 dětí. V posledních letech jsou hodnoty nižší: v roce 2024 byly evidovány 3 předčasné odchody a v roce 2025 celkem 4 předčasné odchody.

Při interpretaci je potřeba zohlednit malé absolutní počty. I rozdíl několika dětí může u jedné školy výrazně změnit meziroční vývoj nebo podíl na žácích ukončujících základní školu. Přesto lze říci, že předčasné odchody ze základního vzdělávání jsou v Hostomicích dlouhodobě přítomným jevem, nikoli pouze jednorázovým výkyvem.

Pro cílovou skupinu dětí a mládeže je podstatné, že škola pracuje s významným počtem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a současně se zde opakovaně objevují předčasné odchody ze vzdělávání. To ukazuje na potřebu podpory žáků ohrožených školním neúspěchem, a to zejména v oblasti prevence předčasného ukončování školní docházky, podpory rodin a včasné identifikace vzdělávacích a sociálních bariér.

Graf 14 Vývoj počtu předčasných odchodů ze ZŠ

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

8. Sociální služby

V Hostomicích není aktuálně (září 2026) registrována žádná sociální služba (Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2026). S CS této mikroanalýzy lze v obci spojit jednu organizaci, která registrovanou sociální službou není: Rodinné centrum pro malé i velké Hostík, které provozuje spolek Host. pro NelhoStejnost, z. s. Hostík vznikl zhruba před 13 lety z místní iniciativy jako mateřské centrum v obecních prostorách. Dnes pořádá rodinná setkávání, komunitní akce a letní tábory, kterých se účastní i děti z CS. Zároveň doprovází pěstounské rodiny v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dětí, a to více než 100 rodin v obvodu OSPOD Bílina, z toho několik přímo v Hostomicích. Se spolkem spolupracuje i škola, mimo jiné při řešení rizikového chování.

8.1 Dostupnost služeb a volnočasových aktivit

Na území Hostomic formálně působí terénní program a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS) organizace Člověk v tísni a děti mohou docházet do nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) v Bílině. Podle dostupných informací však děti z CS do NZDM v Bílině nedocházejí a rodiny z Hostomic nejsou ani klienty/kami SAS. Přehled dostupných služeb a volnočasových aktivit včetně základní umělecké školy (dále jen ZUŠ) uvádí tabulka 15. Bílina je z Hostomic ve všední dny dostupná veřejnou dopravou zhruba třemi spoji za hodinu a cesta trvá do 20 minut (IDOS, 2026).

Tabulka 16 Dostupnost služeb a volnočasových aktivit pro děti z Hostomic

Zařízení	Kde	Čas aktivit	Cena	Pravidelnost VD	Cena jízdného	Délka cesty (z Hostomice nám.)
DDM Bílina – kroužky přímo v ZŠ Hostomice	Hostomice	ST 13:30–14:30	400–800 Kč/rok	–	–	V obci
DDM Bílina	Bílina	PO–PÁ převážně 15:00–18:00	většinou 800–2 000 Kč/rok*	cca 3 spoje/hodinu	13	do 20 min
DDM Bílina – herna	Bílina	PO–ČT 15:00–18:00	zdarma	cca 3 spoje/hodinu	13	do 20 min
NZDM eNCéčko (Člověk v tísni)	Bílina	PO, ÚT, ČT 11:00–17:00, ST 9:30–17:00, PÁ 12:00–16:00	zdarma	cca 3 spoje/hodinu	13	do 20 min
NZDM Otevřený klub (Člověk v tísni)	Bílina	PO 13:00–20:00, ÚT–ČT 12:00–17:00, PÁ 10:00–12:00 a 13:00–16:00	zdarma	cca 3 spoje/hodinu	13	do 20 min
ZUŠ G. Waltera Bílina	Bílina	individuální rozvrh, není zveřejněn	nezjištěno	cca 3 spoje/hodinu	13	do 20 min

Zdroj: IDOS (6. 10. 2026), webové stránky DDM Bílina, Člověk v tísni a ZUŠ Gustava Waltera Bílina, vlastní zpracování
Pozn.: * Kroužky financované jsou zdarma. VD – veřejná doprava. Cena jízdného a délka cesty platí pro jednu cestu ve všední den.

9. Participace

Hostík pořádá i komunitní akce pro veřejnost, které se kvůli chybějícímu kulturnímu domu dosud konaly venku, např. den se zvířaty, akci s mobilním planetáriem nebo den s myslivci. Romské rodiny a rodiny z CS se jich podle zástupkyně organizace pravidelně účastní. Akce s romskou kapelou přilákala kolem stovky romských obyvatel/ek, ale téměř nikoho z majority, a vyvolala kritiku části obce. Zkušenost ukazuje na napětí mezi starousedlíky a nově příchozími či romskými obyvateli/kami a na to, jak obtížné je v obci pořádat akce, které by skutečně propojovaly různé skupiny.

Akce je podle zástupkyně organizace nutné intenzivně propagovat, zejména na sociálních sítích (skupina Hostík na Facebooku má přibližně 450 členů/ek) a na obecních nástěnkách.

Připravenost organizace Hostík podílet se na rozšíření nabídky pro děti popisuje kapitola 10.3.

10. Tematicky zaměřená kapitola – děti ohrožené sociálním vyloučením

Tato kapitola vychází z kvalitativních rozhovorů realizovaných pro účely této mikroanalýzy a doplňuje administrativní data z předchozích kapitol o pohled místních aktérů. Zaměřuje se na to, kdo jsou děti ohrožené sociálním vyloučením v Hostomicích, kde a jak tráví volný čas, jaká podpora je jim v obci dostupná a co brání jejímu využívání.

10.1 Veřejný prostor

Ve veřejném prostoru Hostomic chybí místa, kde by děti mohly trávit volný čas. Školní hřiště, které bylo dříve zrekonstruováno a sloužilo jako jediné větší hřiště v obci, je pro veřejnost již několik let uzavřeno. Jako důvod škola uvádí chybějící financování správce hřiště, zástupkyně spolku zmiňuje nepořádek. Z náměstí byly podle zástupkyně spolku odstraněny lavičky, aby se tam nesedělo.

Děti a dospívající se proto scházejí na dětském a workoutovém hřišti, kde se v létě sejdou skupinky 10 až 15 dětí, mnohdy až do pozdních večerních hodin. Dospívající zhruba od 13 let se scházejí také na schodech před školou. Aktéři z praxe nevnímají tyto skupiny jako problém z hlediska veřejného pořádku či bezpečnosti, spíše jako projev nedostatku nabídky.

10.2 Bariéry využívání služeb a aktivit

Jak bylo již zmíněno, děti z CS nevyužívají služby a aktivity mimo obec. Děti mají možnost podle dostupných informací dojíždějí do DDM nebo ZUŠ v Bílině, děti z CS tuto možnost však prakticky nevyužívají (včetně NZDM Člověka v tísni v Bílině). Nabídka v obci je zaměřena převážně na chlapce a sport. Pro dívky zejména ve věku od 12 let se v obci nabídka aktivit jeví, jako absentující. Potřeby dospívajících dívek je proto vhodné ověřit přímo u dětí, což se v rámci mikroanalýzy nepodařilo. Aktuální potřebou je podle aktérů z praxe práce s dospívajícími chlapci: ti podle nich potřebují mužský vzor a vedoucího, který je dokáže zaujmout.

Zmiňované bariéry přístupu jsou čtyři a v praxi se prolínají.

- **Finanční** — násobí se počtem dětí v rodině. Dosažitelné jsou pouze aktivity s minimálním příspěvkem.
- **Rodinná** — dítě potřebuje dospělého, který připomene termín, povzbudí a pomůže překonat počáteční nejistotu. Rodina řešící vlastní krizovou situaci tuto kapacitu nemá. Toto nemá být interpretováno jako nezájem, nýbrž jako limit kompetencí.
- **Organizační a digitální** — domácnosti bez počítače a připojení nedokáží zhotovit digitální přihlášky, které se staly standardem, nedokážou aktivně vyhledávat informace a propásnou termíny i tehdy, kdy zájem mají.
- **Nabídková** — přímo v Hostomicích chybí nízkoprahová nabídka přímo pro děti z CS mimo prostředí školy.

NNO Člověk v tísni měla v minulosti v Hostomicích po dobu zhruba jednoho roku terénního pracovníka/ci, který/á využíval/a zázemí v Hostíku. Působení však skončilo.2026). Celkově tedy platí, že pro děti z CS je třeba služby a aktivity přivést přímo do obce a stavět je na stálém vztahu s důvěryhodnou dospělou osobou.

10.3 Připravenost místních aktérů zapojit se

Organizace Host. pro NelhoStejnost, z.s. která v obci dlouhodobě realizuje komunitní aktivity pro rodiny s dětmi, deklarovala připravenost podílet se na rozšíření volnočasové nabídky pro děti z cílové skupiny. Podle svého vyjádření by byla schopna takovou aktivitu organizačně zaštítit, tj. připravit projektovou žádost, zajistit pracovní úvazek pro osobu vedoucí aktivitu, poskytovat jí metodické vedení a zajistit administraci a koordinaci. V obci jsou podle ní lidé ochotní vést pravidelnou aktivitu pro děti na částečný úvazek, a to alespoň v pilotní podobě, která by ověřila zájem dětí.

Dřívější odpolední klub pro starší děti, který organizace provozovala v počátcích své činnosti, zanikl podle respondentky kvůli nízké účasti, organizace se poté zaměřila spíše na rodiny s malými dětmi.

Jako možné formy aktivity uvádí pravidelný odpolední program, např. jednou týdně, zahrnující výlety a pohybové aktivity, dále rozšíření letních příměstských táborů a pro dospívající chlapce vedené sportovní aktivity, např. na workoutovém hřišti. NNO má zkušenost s organizací táborů, kde jsou přítomny děti z CS, včetně období, kdy byly tábory plně dotovány a jejich kapacita byla naplněna. Za vhodné zázemí považuje vlastní prostory nebo nově zrekonstruovaný kulturní dům. Zároveň však organizace upozorňuje na limity. Zájem dětí z CS o pravidelnou aktivitu nelze předem odhadnout a bylo by jej třeba ověřit (což se v rámci tohoto výzkumu nepodařilo). Dřívější odpolední klub pro starší děti zanikl kvůli nízké účasti. Kapacita stávajících pracovníků/ic je vázána na jinou činnost organizace a ta nepočítá s registrací sociální služby. Zapojení je podmíněno zajištěním financování.

4. Doporučení

11.1 Trávení volného času

Pilotně ověřit pravidelný odpolední klub přímo v obci

Doporučujeme na jeden školní rok pilotně ověřit bezplatný nízkoprahový odpolední klub pro děti ve věku zhruba 6–12 let přímo v Hostomicích (jedno až dvě odpoledne týdně) s jednou stálou vedoucí osobou. Po roce doporučujeme pilot vyhodnotit (počet a složení dětí, pravidelnost docházky) a rozhodnout o jeho pokračování.

Rozšířit nabídku pro dospívající

Pro dospívající chlapce doporučujeme pravidelnou sportovně či hudebně zaměřenou aktivitu. Lze využít stávající workoutové hřiště a navázat spolupráci s fotbalovým oddílem. Potřeby dospívajících dívek, pro které nabídka v obci podle aktérů chybí, doporučujeme ověřit přímo u nich, např. v rámci pilotního klubu, a nabídku podle toho upravit.

Přivést další nabídku do obce

Doporučujeme jednat s DDM Bílina o rozšíření kroužků realizovaných přímo v Hostomicích (v ZŠ, kulturním domě), a to i v pozdějších odpoledních hodinách, o možnosti pravidelného výjezdu nízkoprahového programu do obce. Vzhledem k malé velikosti cílové skupiny a jejímu rozptýlení po obci nedoporučujeme zřizovat samostatnou registrovanou sociální službu.

11.2 Veřejný prostor

Zpřístupnit “třetí místa”

Doporučujeme, aby obec a škola uzavřely dohodu o otevření školního hřiště pro veřejnost ve stanovených hodinách. Současně, odstranění mobiliáře skupiny dětí a dospívajících

z veřejného prostoru nevytlačí, jen je přesune jinam. Doporučujeme proto místo odstraňování laviček vytvořit alespoň jedno místo, kde se dospívající mohou scházet. Může jít o posezení u workoutového hřiště s odpadkovými koši a osvětlením, případně s jasně dohodnutými pravidly užívání. Umístění doporučujeme konzultovat přímo s dětmi a dospívajícími.

Využít kulturní dům pro děti a mládež

Při nastavení provozu kulturního domu doporučujeme vyhradit pravidelný čas a prostor pro aktivity dětí a mládeže a pro spolkovou činnost, včetně zvýhodněných podmínek pro místní spolky.

Participace ve veřejném prostoru

Doporučujeme, aby obec v rámci navrhování veřejného prostoru a veřejných akcí zjišťovala názor dětí a dospívajících z CS. Může jít např. o společnou procházku obcí s dětmi, sousedské setkání, kam budou pozvány osoby z CS, zapojení dětí do příprav akcí nebo krátkou anketu mezi nimi.

Propojit dohled s nabídkou

Obec může pověřit pracovníky a pracovnice (např. APK) k doporučování nabídky pro děti a mladistvé. Tak mohou mj. plnit i roli prostředníka, který dospívající zná a může je k nabídce přivést.

11.3 Snižování identifikovaných bariér

Finanční

Doporučujeme např. prostřednictvím školy a rodinným centrem Hostík informovat rodiny o možnosti MOPD a nabídnout jim pomoc s podáním žádosti.

Rodinná

Doporučujeme, aby kroky spojené se zapojením dítěte za rodinu převzala určena dospělá osoba. Vedoucí klubu si může děti s písemným souhlasem rodičů vyzvedávat po vyučování ve škole a doprovázet je na aktivitu, případně na aktivity do Bíliny. Kontakt s dospívajícími lze navázat i terénní formou na hřištích, kde se scházejí.

Organizační a digitální

U nových aktivit v obci doporučujeme přihlašování bez formulářů, s osobním pozváním a připomenutím termínu, např. zprávou rodičům.

11.4 Koordinace a řízení

Navázat na MAP ORP Bílina

Opatření v oblasti vzdělávání a volného času doporučujeme navázat na Strategický rámec MAP ORP Bílina do roku 2028 (MAP ORP Bílina IV, 2025), zejména na cíle 2.1 (podpora inkluzivního vzdělávání), 2.4 (podpora žáků/kyň ohrožených školním neúspěchem, včetně doučování), 2.6 (kariérové poradenství) a 6.1 (rozšíření nabídky zájmového a neformálního vzdělávání). Doporučujeme také ověřit, zda jsou mezi investičními záměry MAP zahrnuty záměry ZŠ v Hostomicích.

Seznam literatury

Agentura pro sociální začleňování. (2018). Finanční dopady předčasných odchodů ze vzdělávání pro stát a jednotlivce. Praha: Úřad vlády ČR. Shrnutí viz Stát vyjde jeden předčasný odchod ze vzdělávání na 13 milionů (2018). Revue pro sociální politiku a výzkum. https://socialnipolitika.eu/2018/09/stat-vyjde-jeden-predcasny-odchod-ze-vzdelavani-na-13-milionu-ukazuje-vyzkum-agentury-pro-socialni-zaclenovani/

Česká školní inspekce. (2023). Inspekční zpráva, čj. ČŠIU-38/23-U. Základní škola Čestmíra Císaře, Hostomice. Ústí nad Labem: Česká školní inspekce, Ústecký inspektorát.

Lang, P., & Matoušek, R. (2020). Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Agentura pro sociální začleňování. https://www.mmr.gov.cz/getmedia/345cf31c-3c8a-47e2-907b-bd5577950d00/Metodika-pro-posouzeni-soc-vylouceni.pdf.aspx

MAP ORP Bílina IV. (2025). Strategický rámec MAP pro území ORP Bílina do roku 2028, verze 8.0. https://mmr.gov.cz/getmedia/e6207ecc-c9f0-478f-b991-43e24246e728/Bilina_2025326_text.pdf.aspx